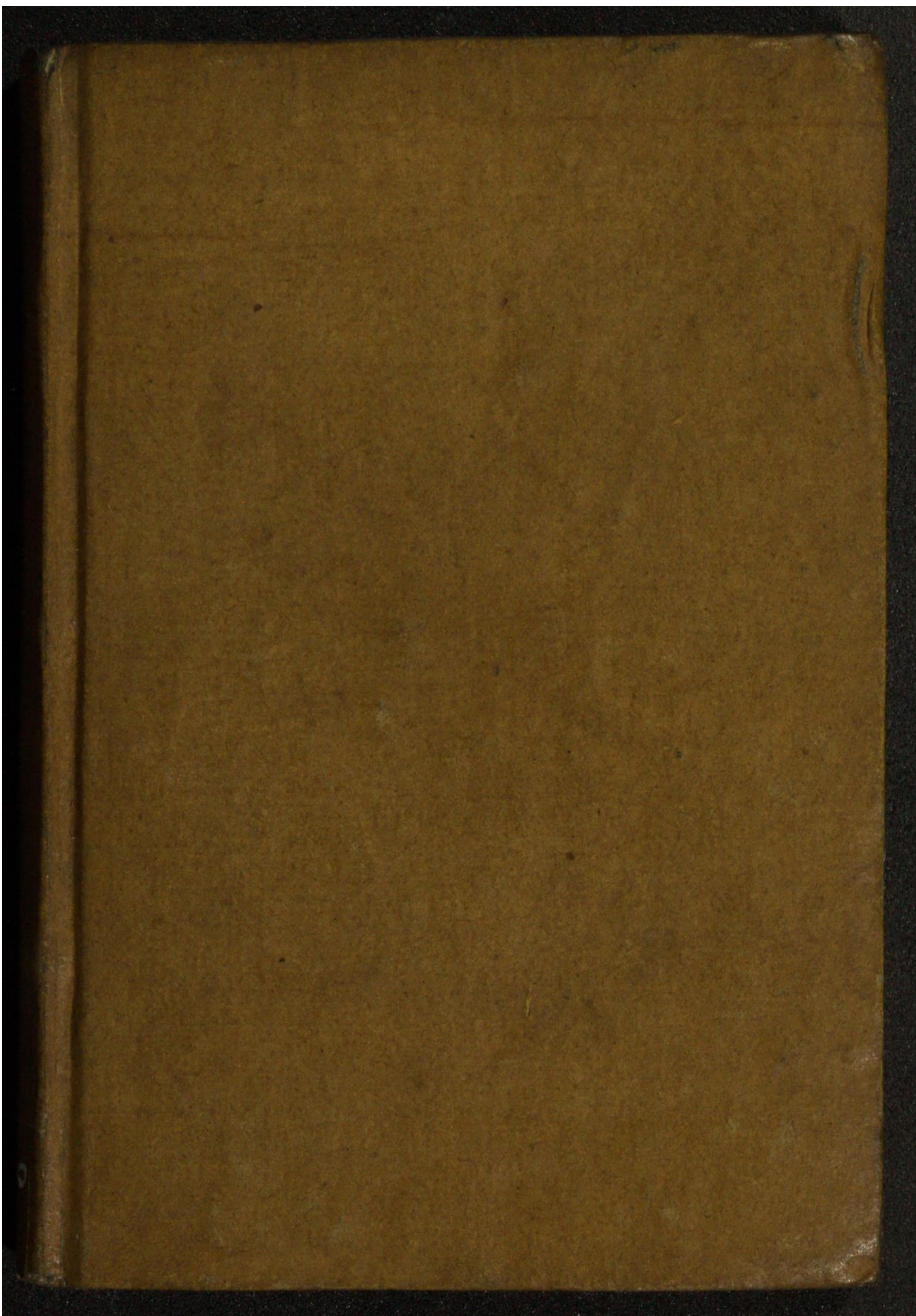

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

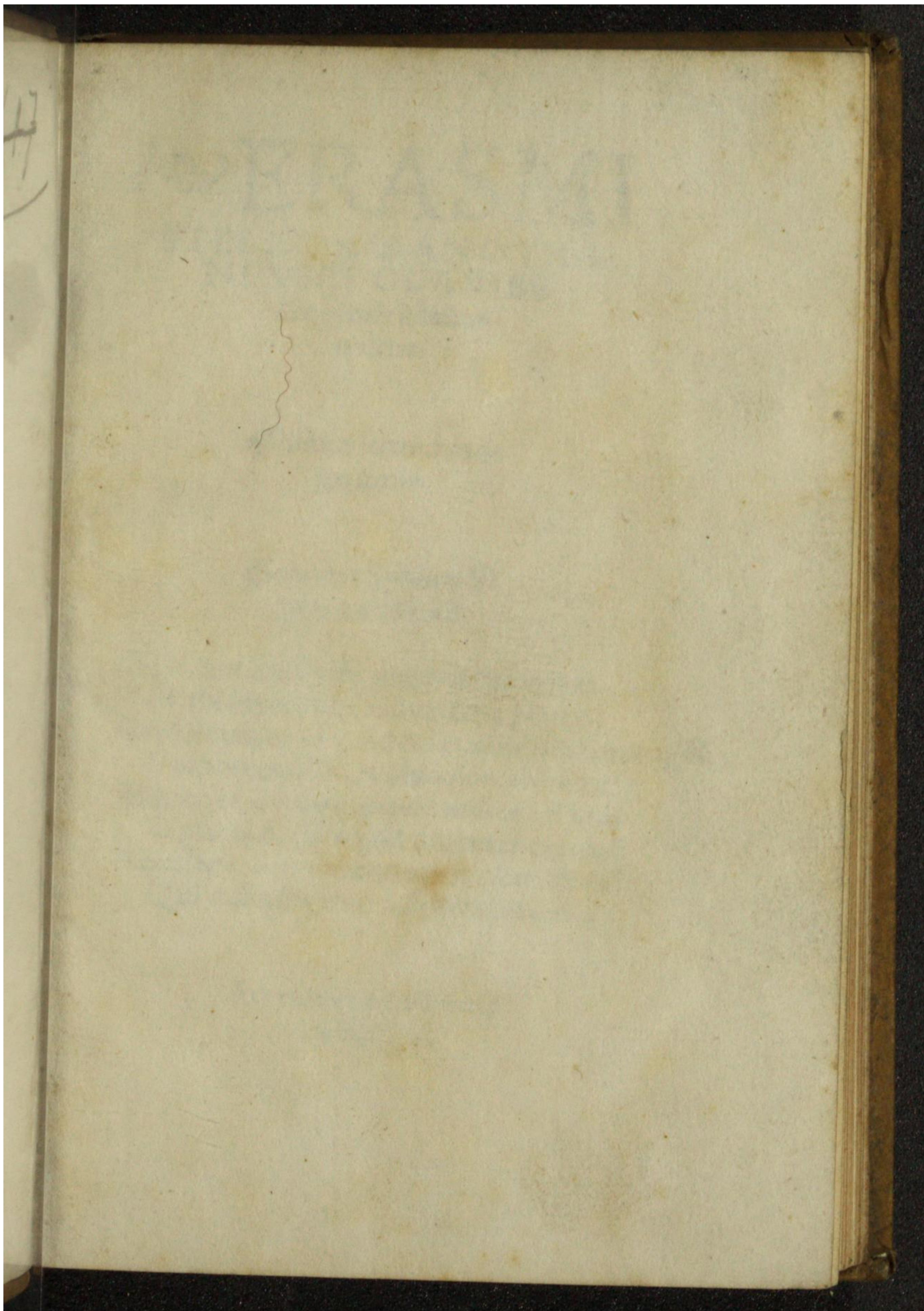
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

6063/A 1697 ~~4517~~

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

42550

ERASMI
STELLÆ LIBANOTHA NI VIRI CLARISS.

De gẽmis libellus
unicus.

¶Plinius ſecundus de
gemmis.

¶Ioannes Syluius. E-
granus ad Lect.

Oblectant ſi te Praſij, gemmæq; nitentes
Si tibi Hyacinti, Sardoniceſq; placent
Cryſolitus, duruſq; Adamas, uirideſq; Smaragdi
Purpureuſq; Ion, multicolorq; Mitrax
Æthiopes, Cyprus, qcquid miſere uel Indi
Si placet, & quicquid dat mare cæruleũ
Hunc lege cõcinna moneo breuitate libellũ
Qui dabit ingenio noſcere tanta tuo.

Argentorati per Henri-
cum Sybold.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Egregio ac Ornatiſſimo uiro, Sebaſti-
ano Hugelio ex Heilgẽſtein Iurium,
ac humanarũ litterarum in Inclito
Heidelbergenſiũ Gymnaſio,
Ordinario profeſſori, ac
nuper deſignato Re-
ctori, Hẽricus Sy-
bold Medicinę
profeſſor.
S. D.

QVi Margaritã aliquã annulo incluſã ꝑ xeniolo donat amico, is munꝰ neutiq̃ aſpnabile donaſſe uulgo credit. Suauiſſime Sebaſtiane. At nos pro ineuntis anni, ac Magiſtratꝰ tui fœlici ingreſſu, et ſucceſſu non Margaritã aliquã, ſed delectũ quẽdam gemmarum Theſaurum, parauimus & deſtinauimus tibi, Theſaurum inquam, non quidem ex Indiæ, aut Arabiæ montibus, ſed ex claris utriuſq; linguæ autoribus congeſtum, Collectore Eraſmo Stella, uiro non uulgariter erudito, qui inſigniores lapillos, fere ubiq; in uſu, & delitijs habitos, in hunc libellũ ceu gemmeã quandã coronã conncinnauit. Idq; per genera colorũ. Eum libellum dicamus humanitati tuæ, ob ueterem tuam in nos beneuolentiam. Non tam ut agnoſcas maieſtatem, & occulta quędam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

naturæ miracula in lapillis. q̃ etiam ut ingenij lassitudinem ex serijs laboribus & studijs contractam, hoc laxamento, uelut inspecto Smaragdo reficias. Placitum est nobis quoq; adsuere ijs postremū librū. C. Plinij secūdi de gēmis, qd' is liber huic opello, argumento cōsimili non inepte cohærere uidebatur. Arbitramur em̄ ex Pliniano sole nō parum lucis Stellæ nostro accessurū. Quæ simul omnia exacto iudicio tuo tanq̃ lydio quodam lapide probāda & tuēda subijcimus. Nosq; tuæ humanitati cōmendamus. Bene Vale. Argentorati ex ædibus nostris calēdis Ianuuarijs. 1.5.3.0.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

ERASMI STELLÆ LIBANO THANI GEMMARVM libellus unicus.

De Gemmis Candidis.

Damas gēma cādidi co-
loris trāslucida maximū
in rebus humanis,nō so-
lum inter gemmas prę-
cium semper habuit,diu
nō nisi regibus,& ijs ad
modū paucis,cognitus
Vnus enim est,qui in auro nascit̄,attamen
perq̄ raro auri comes.Eius sex sunt genera
Indicus,nō nisi in auro nascens,sed quadā
Crystalli cognatiōe,cui adæque splendore
liquidissimo,& in mucronem sexāgulum
utrinq; leniter turbinatus,nec ultra magni
tudinē auellani nuclei repertus.Est & Ara
bicus,huic proximus,sed minor eo,simili-
ter & in auro nascens,cæteris pallor nata-
lis sedis auri scilicet inest.Indomita uis est
utriusq; generis Adamanti (unde & nomē
inditum gemmæ) ut nec calescat igni, nec
ferro cedat.quin magis respuens ictum,ut
ferrum simul & incudes dissiliant, Alterū
genus ex eis Cenchron uocāt,quod est mi
lij magnitudine.Est & Macedonicꝰ in Phi-

ἀδάμας.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Philippico auro repertus, qui & semine cu
cumeris par est, post hos est Cyprius i Cy-
pro repertus, uergens in æreũ colorẽ. Post
hunc Siderites ferrei splendoris, pondere
ante cœteros, sed natura dissimilis, nam icti
bus frangit, & alio Adamãte pforat, qd' &
in Cyprio euenit. Sũt igit degẽeres. nomi-
nis tantũ autoritate gaudẽtes. Frangit inui-
cta uis ista duarũ rerꝫ uiolentissimarꝫ con
tẽptrix ignis scilicet et ferri, hircino sãguine
ac ne aliter q̃ recẽti, calidoq; macerata. Cũ
Magnete usq; adeo dissidet, ut iuxta posit9
ferrũ abstrahi nõ patiat aut si admotus Ma
gnes ferrum appræhenderit Adamas rapi
at atq; auferat. Adamas & uenena irrita fa-
cit, & limphatiões abigit, metusq; noctis a
mẽte expellit. Metrodorus Sceptius in Ger
Metrodo. mania i insula quę Balthia nominat, ubi &
Succinũ gignit. Adamãtẽ nasci tradit. Qd'
falsũ esse qs dubitat? In Germania qdẽ Ada
mãtẽ inueniri Plinius testat, sed nõ ea duri-
tia, nec splẽdore quo cœteri. Pręter id em̃,
q sine gratia pallẽt, scabri etiã sũt. In mõti-
bus Missinę, q Sudete a Ptolomeo dicunt
hũc inueniri dicũt q metalla scrutant Est &
Androdamas. quẽ de Adamãte non nihil
mutuatũ putãt, argẽti nitorẽ habẽs ut Ada
mas, quadrata & tessalis sẽper similis, datũ
ci nomẽ

ei nomē ex eo cēsēt, q animorꝶ calētiū mollit ipetus, & tumentes refrenat iras, hūc Arabes legunt. De Cryſtallo.

¶Cryſtallus & gemma albi coloris eſt, quā glatiem uehementiori gelu cōcretā nōnulli putāt. Eā ob rem glatiei nomē habet. Greci em̄ cryſtallū gelu cōcretum appellāt Sed Plinius cœleſti humore paruaq̄ niue id fieri aſſerit. Nō em̄ aliubi q̄ q̊ loco maximæ niues hibernæ rigent, deprehendit̄ niſi torrēte aliunde deportat̄ Inter eos q̄s Oriēs adminiſtrat. Indic9 oībus præfert̄. Viliſſim9 circa Alabādā et Orthoſiā finitimiſq̄ mōtibus. Et in cypro naſcit̄. Laudatior q in alpiū iugis. & in Germania reperit̄, eſt caloris ipatiēs, nec aliud q̄ frigidū ferre poteſt. Ob id nō niſi frigidis, q̄ ex ipſo fiūt uaſa, addicāda ſūt ſexāgulis lateribus, cuius lenor ita abſolutus eſt, ut nulla arte poſſit æq̄ri, magnitudo ei9 amplissima ē. Liuia Augusta pōdere qnquaginta librarꝶ īter capitolina dona cryſtallū dedicauit. Xenocrates autor ē uas amphorale ex eo uiſum. Alij ſextariorꝶ q̄ttuor cryſtallum uiſum aſſerunt cubitalē effoſſā a Pythagora Ptolomei regis Ægipti p̄fecto traditū ē. Nero princeps amiſſarꝶ rerꝶ nuntio accepto, duos calices cryſtallinos ī ſuprema ira fregit, ne q̄s alius

κρύσταλλος

Liuia Au.

Nero

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

fragmenta farciri nullo modo queunt, in-
festantur autem plurimis uitijs, scabro, fer-
rugine, maculosa nube, occulta aliquando
uomica, præduro facilicꝫ centro & sale, est
& aliqbus ruffa rubigo, alijs capillamentū
rimis simile. hoc artifices cælatura occultāt
puræ præstantiores sunt acentracꝫ appellā
tur, id est sine punctis centrisue. Medici tra-
dunt quę in corporibus urēda sunt, nō uti-
lius fieri posse q̄ crystallina pila aduersus
solis radios opposita, nā et materia sicca ad
hibita flammā excitat, plura magoꝝ uani-
tas de his promittit, quæ credere nec piū es-
set, eam & medici uim habere dicunt, ꝙ o-
re gestata sitim restringat, et renibus suspēsa
mederi. Nonnulli tradūt si trita cū melle a
muliere sumat lac ciere. Tinguntur ex eis
Smaragdi alięcꝫ translucentes. quod discer
nere haud facile est. De Iri.

Iris radicē Crystalli habet ex argumēto
Iris uocata Nā radijs icta solis, rutilo aeris
reꝑcussu cœlestis arc⁹ speciē in ꝓximos pa-
rietes iaculat. Inuenit Iridē Arabs ī mari ru-
bro, sicut crystallū sexāgulatā a Berōice ur-
be sexaginta milia passuū, ob id qdā eā prę
termutatā uarietatē crystallū dixere, est aūt
laterib⁹ scabris, et angulis inæq̄libus, ī sole
apto, ꝓiecta, radios in se recādētes discutere
dicit,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

dicit, aliq̄s v̄o ante se proiecto nitore, adiacē
tia illustrare referūt, in sole coloribus care-
re Colores v̄o non nisi ex opaco reddere
nec ut ipse habeāt, sed ut rep̄cussa parietib9
illidāt. Optima est. q̄ maximos arc9 facit si
milimos cœlestibus. Reperit & Iris in Ger-
mania in mōtibus circa Treuerim. Est alia
Iris cætere similis sed p̄dura, quā crematam
tusāq; ad ichneumonū serpētū mors9 reme
dio esse dicūt Zeros similis aspectu est, sed
nō eiusdē affectus Alba nigraq; macula in
transuersum crystallum distinguente. Zeros

De Ceraunia & Astroite.

Est & inter candidas Ceraunia crystalli
ni splendoris, que fulgorē sydeꝝ rapit, ha-
betq; itus stellā cōcursantē quāq; et hebetes
fieri Ceraūias aliq scripserūt, q̄s uitro et ace
to maceratas, cōcipere stellā dicūt, q̄ post a-
liq̄t mēses relāguescat Siliter cādida est que
Astrios uocat, crystallis p̄pinquās, in India
nascēs, cui intus a cētro lucet, stella fulgore
lunę plenę Hec et astris opposita fulgorē ra
pit et regerit, optima in Carmania gignit
nullaq; min9 uitio obnoxia est, pessima lu
cernaꝝ lumini similis. Magi miris laudibus
celebrāt astroitē, de eaq; Zoroastē cecinisse
aiunt. Astrios

De Pederote,

Cādidaꝝ dux est Pederos, prærogatiua Pederos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

decoris hoc uocabulum retinẽs, q̄ p̄ aliẽas pulchritudines undiq; iactat. Gen9 hoc eſt expectatiõe dignum, coeunt eñi i trãſlucidã Cryſtallum, uiridis ſuo mõ aer, ſimulq; rubẽs purpura Et qdã uini aure9 nitor, ſemp̄ extrem9 in uiſu, ſed purpura corõatus, hoc mõ gẽma madere ſingulis uidet̃, & pariter omnib9. nulla gẽmar̃ ęque iucunda et ſua uis ẽ oculis. Laudatiſſima ẽ Indis, apud q̊s Argenon uocat̃, p̄xima apud ęgiptios ubi ſen:tes nominat̃. Tertia in Arabia uer̃ ſcabra p̄uenit. Molli9 radiat põtica & aſiatica molliores v̄o ſunt calletica. Thratia et Cypria, contra neruorum moleſtias proderit Pederos

¶ De Aſteria.

¶ Proxima cãdidãtium ẽ Aſteria, incluſã lucẽ pupillę mõ retinẽs, ac trãſfundẽs cum inclinatiõe uelut intus ambulãtẽ, ex alio atq; a'io loco reddẽs. Eadẽq; cõtraria ſoli, regerẽs cãdicãtes radios, unde & nomẽ accepit Eſt difficilis ad cælandum. In Carmania nata præfertur Indicę.

De Achate, & ſibi uicinis.

Achates olĩ i magna fuit autoritate nũc plebeia gẽma uitreę p̄ſpicuitatis ẽ, q̄uis uarij ſępe in ea colores conſpiciant̃, ex hoc & cognomina accepit, Primum in Sicilia rep̄ta eſt, iuxta flumẽ ei9 nominis, poſtea et in In-

dia plurimis

plurimis locis. Referunt autē Indici species nemorꝝ, fluminum, iumētorꝝ, et aliarꝝ rerꝝ ut edere ornamēta, equorꝝ et id genus. Pirrhus q cōtra Romanos bellum gessit, habuisse tradit Achatē, in qua nouē musæ & Apollo cytharā tenēs spectabat, nō opere artificis, sed spōte naturę, ita discurrentibus maculis, ut musis q̊q₃ singulis, insignia redderent, quę Thebis ægiptijs reptæ sunt rubētibus uenis et albis. Speties ei9 multæ extāt Phasparates q̄ colorem colli columbarꝝ imitat, Iaspidis seu Smaragdi aliqd habens ob id ab alijs Iaspiachates dict9, Cereachates q̄ facie cęrea est, & ij qa triuialiter abundāt, negligunt. Sardachates q̄ sarde similis est. Hemachates q̄ sāguineis maculis irrubescit, Leuchachates quę alba est. Deudrachates uelut arbustula gestāti feracitatē fructuū ꝓtendere dicit. Andachates q quū urit myrrhā redolet, & ob id mulieribus grata. Coralloachates q corallio similis, et guttis intermicātibus illuit, hāc Cręta ꝓfert & illic Sacrū appellat, putāt Achatem cōtra araneorꝝ et scorpionum ictus ꝓdesse, qd' in siculis maxime exptum est, quum p eā ei9 ꝓuintiæ scorpionum pestis extincta est. Indicæ cōtra eadem pollent & alijs magnis miraculis, sitim etiā sedāt ī os assūptę spectasse has oculis prodest, ob id medici ex his

Pirrhus

coticulas faciũt. Ægiptij cõtra ſerpẽtes uali di ſũt, eadẽq; autoritas & cyprijs eſt, qdam maxie probãt quę uitreã pſpicuitatẽ habẽt magi aſſerũt quę leoninę pelli ſiles ſunt, po tentiã habere cõtra ſcorpiões, in Perſia ue ro ſuffitu earũ tẽpeſtates auerti, & flumina ſiſti Argumentũ eius eſſe ſi in feruẽtes cor tinas fuerint, piectæ eas frigefaciunt. id Al bertus Topazio adſcripſit, quã mellei co loris dixit, non prȩuidens hanc Achatẽ eſſe leoninę pelli ſimilẽ, que ut proſit leonis iu bis alligandã præcipiunt, ceu hienę pelli ſi milem abominant diſcordialem domibus eã uero que unius coloris eſt inuictã athle tis eſſe argumentũ eius fore ꝙ in olla plena olei cocti cum pigmentis, et intra duas ho ras ſubferuefacta, unũ colorẽ ex oĩbus faci at minui oſſaq; in aq̃ feruẽti ſi ĩmittas lique fieri, plurimorũ opinio fuit. Achatẽ tertia nis et q̃rtanis utilẽ, q aliqd Iaſpidis ſeu Sma ragdi habet hydropicis, epaticis, peripneu monicis & pleuriticis opitulari, inſuper & potus, floridũ corpus ac iuuenile aſſeruare

Cepites Cepites ſiue Cepocapites & ſi ꝓprij gene ris eſſe tradit, uicinitatẽ tamẽ magnã cũ A chate habet, cãdida em̃ eſt, & uenarꝫ modis coeũtibus cãdore imaginẽ regerit, adpro pinquãt et Achati Cepionides ad dardanũ

pagñ

pagũ naſcẽtes, multis coloribus trãſlucidæ alias uitreę, alias Cryſtallinę, alias Iaſpideę, q̃bus & ſordidis tãtus ẽ nitor, ut imagines reddãt ceu ſpecula. Capnites uidet̃ q̃buſdã ſuũ gẽus habere, pluribꝰ ſpiris fumida q̃q̃ huic uicinus. Oſtracites eſt Achati ſimilis Eſt & altera dura, cuiꝰ fragmẽtis alię gẽmę ſculpunt̃. Chelonia oculꝰ eſt ĩdice teſtudinis portẽtiſſima magoꝝ mendacijs, aiũt enim melle ore colluto impoſitã linguę futuroꝝ diuinatiõe præſtare. ¶De draconite. Capnites Oſtracites Chelonia

¶Draconites ſiue drachontias e cerebro draconũ eruitur, ſed niſi uiuẽtibus abſciſa, nũq̃ꝫ gẽmaſcit, nã ſi obeat prius ſerpẽs, cũ aĩa ſimul euaneſcit. Igit̃ mos eſt, ut dormiẽ-tibus aĩalibus caput amputent. q̃ id facturi ſũt, bigis uehunt̃, & dracõe uiſo, ſpargũt ſõ-nifica medicamẽta, atq̃ꝫ ita caput pręcidũt, eſt colore trãſlucido, nec artis lenociniũ ad mittit. ſed q̃cquid in eo nobile ẽ. nõ alteriꝰ q̃ꝫ naturę opus ẽ. Vſu eaꝝ oriẽtales reges p̃cipue gloriant̃. Marſiliꝰ Ficinꝰ refert uidiſſe ſe lapillũ Florẽtiã ex India aduectũ, ibi e capite draconis extractũ, rotundũ ad nũmi fi-gurã, pũctis ordine q̃ꝫ plurimis, q̃ꝫ ſtellis naturalibus inſignitũ, qui aceto pfuſus moue bat̃ in rectũ, immo obliquũ mox ferebatur in girũ, donec exhalaret uapor aceti. Talẽ Marſilius

ego uidi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

uidi apud nobilem mulierē in arce Plemisnia agri cignei, qui aceto imissus mouebatur saltuatim, in rectum mox, & in girum.

De Allectorio.

¶ Allectorius crystallo similis, fabæ in modū, in uentriculo gallinaceorum repertus aptus ut dicunt pugnantibus, eo Milonem Crotoniensem in certaminibus usum tradunt uictoremq; sẽper euasisse. Milon porro prisci Tarquinij tẽporibus emicuit, cui elogiū extat Victor ille omnium certaminū obiuit. Insuper & mulieres placidas uiris reddere aiunt. Cynodiæ inueniuntur in capite piscis, eiusdem nominis candidæ & oblonge, euentuq; mirandæ, si modo fides est, presagire eas habitum maris colore suo nubilo, aut tranquillitatem asserunt.

Milo Cr.

¶ De Margaritis.

¶ Dicamus & de Margaritis inter candicātes, qp in cādore precipu9 eaꝝ uigor cōsistit. Ocean9 indicus has mittit, fertilissima est Taprobane et Perinula īdię ꝑmontoriū, etiā Britānicū litt9, quaꝝ spe. Iulis Cesar et post eā Claudi9 ipsā iuasere. Thoracē nāq; quā diu9 Iulius Veneri genitrici in templis eius dicauit, e britānicis margaritis factam subiecta inscriptione testatus est, Hodie & in Germania plerisq; in locis inueniunť, sed

μαργαρίτης

nobiliores

nobiliores in Electro amne Tubantinorū loco haud remoto ab eius fonte, nec eas ad modū lōgo curriculo ꝓfert, parꝫ em̄ infra pleboniā, quā alluit, legi desinūt in eo margaritiferę cōche, etiam apud Snironas septētrionales oceani populos, ubi hodie Suedia est, legunt. In primis autem ꝓbant quæ circa Arabiā sūt in ꝑsico sinu maris rubri, conchæ haud multum ab ostrearum conchis diuersæ sunt, in quibus hoc genus gēmarum requiritur, hinc margaritiferæ nūcupant, hæ ubi libidine genitali stimulant pādunt sese et quodā roscido cōceptu grauidę fiūt. deinde pariūt Margaritas, ꝓ qualitate roris accepti. Si pur⁹ influxit cādore cōspicuę sūt. Si turbid⁹ sordescit et fœt⁹. Si tēpestiuę satiant, part⁹ grādescūt Si fulgurat cōprimunt cōchę et ꝓ ieiunij mō minuunt Tōitruis pauefactę et repēte cōpressę, faciūt q̄ uocant Phiseeta a bullarꝫ similitudine. Inde cōstat eis cœli maiorē societatē q̄ꝫ maris eē. Nā inde trahūt colorē nubilū, et ꝓ claritate matutina serenū. Margaritę etiā sole rubescūt, cādoreq̄ꝫ ꝑdunt, ad similitudinē humani corꝑis Flaccescūt etiā senecta, ac rugis torpescūt, nec nisi in iuuēta, illc cōstat, q querit uigor Quę ab una ꝑte rotūde sūt, ab altera plāe ad Timpanorꝫ siītudinē. Timpana noīat. Tradūt

Tradũt huiuſcemodi Cõchas, q̄ apes exa mina facere. His duces eſſe quæ uetuſiate et magnitudine precipue ſunt eas urinãtium cura peti. Nã miræ ad cauendũ ſolertiæ ſũt qbus captis cœteras palantes retibus facile includi Nũq̄ duæ Margaritæ ſimul reperi uni, ſed ſẽper diſcretę & unæ. Ideoq; uniones dictæ ſunt. Maximus in ĩis hominum luxus ſemper fuit Qui Alabaſtrorꝫ figura ſũt in plœniorẽ orbẽ deſinẽtes. Hos digitis ſuſpẽdere, & binos ac ternos auribꝰ fœminarum gloria fuit. Vltra ſemiuntiales inuẽtas ueteres ſcriptores negãt. Duos fuiſſe cõſtat Vniões, ob magnitudinẽ toto orbe celeberrimos, utrũq; Cleopatra Ægipti regina poſſedit, quorũ cũ alterꝫ ex auribus detractũ, & in uaſculũ aceti poſuiſſet, ſpectãte Anthonio liquefactũ abſorbuit. Iniectaq; altera manu, ut idẽ faceret a Planco, ꝓhibita fuit. Is poſtea uino diſſectus, in duas ꝑtes in utriſq; auribus Veneris Romæ in Panthæo poſitus fuit. Lolliam paulinã C. principis coniugem uulgatum eſt ita opertam Smaragdis & Margaritis, ut ſumma quadringenties ſeſtertium faceret. Id expreſſit uetus diligẽtia q̄ Syllanis temporibus primum illati ſunt Vniones.

De Gemmis uiridibus.

Smaragdi

¶ Smaragdi inter uirides Gemmas pri-
mariç ab omnibus habentur, quod nihil
his iucūdius, nihil uiridius uidēt oculi. Im-
primis uirēt ultra aquaticū gramē. Vltra a-
micas herbas, deinde oculos quos fulgor
alterius gemmæ retuderit. Smaragdi recre
āt exacuūtq;, ut in sculpētibus gēmas uide-
mus. qbus nulla gratior refectio ē, acie ocu
lorꝝ obscurata q̃ Smaragdi inspectio. Nec
aliā ob causā placuit, ut nō sculperentͬ, ne of
fensū decus imaginum lacimis corrumpe-
rentͬ, quanq̃ que ꝟa est difficulter uulneretͬ.
Probantͬ hoc pacto Si aspect⁹ trāsmittāt, si
ꝓximū sibi inficiūt aerē, repcussu, nō umbra
nō sole, nō lucernis mutatę, sed sp sensim ra
diātes, & ad crassitudinē sui uisū admitten-
tes facilitate trāslucida. Quę ex eius cōcauę
existunt, uisum colligunt, quarꝝ corpus ex-
tensū est, eadē qua specula ratiōe, supini rerꝝ
imagines reddun t. Obi d Nero princeps
gladiatorum pugnas Smaragdo spectauit
Genera duodecim sunt. Præcipua Schythi-
ca, q nullis min⁹ uitij inest Et q̃ntum Sma
ragdi a cœteris gemmis distāt, tātum Schy
thicæ ab alijs Smaragdis. Sūtq; ea duritia
ut nequeāt uulnerari, Proximā laudem ha
bent. Bactrianę, quas in commissuris saxorꝝ
Etesijs flatibus colligunt, tunc em̄ detecto

ſolo, facillime internitẽt, q̄a his uẽtis maxi
me Arenę mouent, ſunt tamẽ multo mino
res Scythicis Tertiũ locũ Ægiptiæ habẽt
quę eruunt circa Copton oppidũ Thebai-
dis in collibus & cautibus, hæ alacrit uiri-
des ſunt, nõ tamẽ facile purę aut cõcolores
Reliqua genera in metallis Ærariis inueni
unt, quos Chalcoſmaragdos uocant Ex-
his principatũ Ægiptiæ tenẽt doſq̄ earũ
eſt in colore liq̄do, nec diluto uerũ ex humi
do pinguiq̄ cõſpiciunt, imitãte trãſlucidũ
mare. Referũt ſcriptores q̄ in Caea inſula
in tũulo regis Hermię marmoreo leoni fu
iſſe, inditos oculos ex Smaragdis ita radiã
tib9 in gurgitẽ, ut territi piſces inſtrumẽta
refugerẽt. diu mirãtibus nouitatẽ piſcato-
rib9, donec recognita mutauere oculis gẽ
mas. Sed ut et uitia noſcant, quę ſũt q̄dem
oĩm eadẽ, q̄buis quędã nationũ peculiaria,
Sũt cyprię, uarię, glaucę, magiſq̄ ac minus
in eadẽ Smaragdo Aliis partibus tenorem
Scythicę auſteritatis nõ ſẽper cuſtodiẽtib9,
q̄buſdã etiã intercurrit umbra, ſurduſq̄ fit
color, q̄ improbat etiã dilutior. Hincq̄ ge-
nera diſtinguunt, et ſũt aliquę obſcurę quas
uocãt cœcos, alię dẽſæ, nec e liq̄do trãſluci-
dæ, quædã uaria nubecula improbatæ. A-
liud eſt em̃ hoc q̄ umbra. Nubecula em̃ al
bicãtis eſt uitiũ, quom uiridis non p̄tranſit

aſpectus,ſed aut intus occurrit, aut excipit in fine uiſū cādor. Hęc tantū coloris ſunt uitia, iſta corporis. Capillamentū, ſal, plūbago his uitijs carēt Æthiopicę quæ haud lōge a Copto inueniunt. In hoc genere Democrit9 poſuit Hermicas, & Perſicas, illas pinguiter extumeſcētes. Perſicas vero nō trāſlucidas, ſed iucūdi tenoris. Viſū em̄ implēs quē nō admittunt, ſimiles feliū Pantherarūq; oculis, nāq; & illos radiare, nec pſpici cōperimus, eaſdē in ſole hebetari, in umbris refulgere, & lōgius q̄ cœteras nitere. Omniū etiā harum uitū eſt, q̄ fellis colorē, aut ęris habent, in ſole dilucidæ qdem ac liqdæ ſed nō uirides. Hęc uitia et in Atticis maxime ſentiunt, in argētarijs metallis reptis, in loco q Thoricos uocat, in attica regiōe q̄ ſemp min9 pingues ſūt, & e lōginquo ſpecioſiores Eſt et frequens his plūbago, hoc eſt ut in ſole plūbei uideātur. Idq; peculiare q̄ quędā ex his ſeneſcūt, paulatim uiriditate euanida, et ſole lędunt. Poſt has medicæ plurimū uiriditatis habent, interdū et e Saphiro, hę ſunt fluctuoſi, et rerꝝ imagines cō plexę, ut papauerꝝ. aut auiū, pennarꝝq;, uel catulorꝝ aut ſitium. Quę non oīno uirides naſcunt. oleo et uino meliores fiūt. Ad hoc ſonat uerſ9 iactat9 autoris obſcuri. Porficit

Democri.

 in uiridi magis

magis accenditq; colorem, Elutꝰ uino aũt
Solinus uiridi p̃uentus oliuo. Solinus hoc idem te-
ſtat. Lauant inqt uino, & uiridi oleo, ꝑfici-
Iuba unt Iuba autor eſt Smaragdum quã Cho-
lã uocãt ædificijs includi. Inq; uidemus in
pleriſq; Germãiæ templis. Nã & illic in ar-
genteis metallis inueniuntur. Smaragdis e-
tiã inſerit quæ uocat Tanos Perſis ueniens
gẽma ingrate uiridis atq; intus ſordida. Itẽ
Chalcoſmaragdꝰ e Cypro turbida ęreis ue
nis. Theophraſtꝰ tradidit Ægiptioꝝ regi a
rege Babylonio miſſã Smaragdum mune
re cubitoꝝ q̃ttuor lõgitudine, latitudine ue
ro in una ꝑte q̃ttuor, in altera parte duoꝝ
Ait etiã ſe ſcribẽre, eẽ in Tyro Herculis tem
plo pilã ex Smaragdo, niſi pſeudoſmarag
dus ſit. Nã et hoc genꝰ reperit, et in Cypro
inuẽtum eſt ex dimidia ꝑte, Iaſpideum hu-
more nõdum i totum trãſfigurato. Eiꝰ for
te generis eſt, q in Bohemia Pragæ in diui
Viti ſacello conſpicit, parietibus illic ex eo
incruſtatis. In labyritho Ægipti fuiſſe Col
loſeum Serapine Smaragdo nouẽ cubitoꝝ
ſcriptores ꝓdidere. Noſtra ætate miramur
Catinum Smaragdo apud Genuã ciuitatẽ
Liguriæ, q̃ nullꝰ precioſior uiſꝰ uſq;, nulla
gẽma nobilior, nulla ſpecies uaſis mirabili
or, q̃ dicunt Chriſtum, in ultima cœna ſua
uſum & fuiſſe ex

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

ex apparatu Herodis regis q̃ à Gallilea Hierosolimã ad agnum paschalẽ cõmãducãdum uenire decreuit Sed diuina ꝓuidentia consilio mutato, alio diuerterat. In Gallia Narbonẽsi in cœnobio quodã Lugdunensis agri, alta parapsis cernit̃ qua silter Christũ usum uolunt in ea cœna, sed minor multo superiori, nobilitateq; inferior, Smaragdum contra uenena epota, si ipse in farinã tusus bibit̃, remedio esse. cõtagiaq; pestilentię pellere Punici tradunt, p̃seruareq; a comitiali morbo infãtes, ob id collo alligandos dicunt. Neoterici affirmant ipsum in cõcubitu si ab altero coeuntium in annulo gestet̃ dissilire. Vana sunt q̃ magi de ipso ꝓmittunt, ob id silẽda. Serapio ait ipsum stomacho cõferre, si super eum suspendat̃ Cœterꝫ q̃ soluta & assa cum melle attico mixta, obtusitatem oculorꝫ curãt, cum aq̃ ꝟo illita elephãtię utilissima, pota cum aqua lãguorem ꝑimit, sãguinem cohibet. Alligata ubiuis et cõportata facundos et castos facit

De Beryllis.

¶Berylli q̃ India nascunt̃ uirides sunt, nec alio facile inuẽtu, eãdem cum Smaragdo uł certe similem naturã habent, oẽs in sexãgulã figurã ingenijs artificum atterunt̃, ut hebetem colorem repercussu angulorꝫ ad ui

uigorẽ excitẽt. Aliter em̃ politi fulgorẽ eun
dẽ non habẽt, Beryllorũ genus partit̃ in spe
cies multas. Eximius q uiriditatẽ puri ma-
Chrysobe ris imitat̃. Proximi q Chrisoberylli uocã
tur, hĳ sũt paulo pallidiores, & fulgore in
aureũ colorẽ exeũte lãguidus uirẽt. Qui ni
Hyacinti. mio pallore sũt Hyacintizones appellãtur.
Heroides Alĳ nero heroides, alĳ cerinia colore. Alĳ
Oleagmi, Postremi Crystallis fere similes,
Indi solos Beryllos carere auro debere di-
cũt, ob id in lõgissimos Cylindros hoc ge-
nus gẽmarũ fingere curãt, easq; pforatos E-
lephãtorũ setis subligãt ad monilia, habent
aũt plerũq; ex utroq; capite insertos aureos
umbilicos, ut marcentẽ nitorẽ ad fulgentio
rẽ trahãt lucẽ. Quidã eos angulosos nasci
putãt et pforatos, gratiores fieri medulla cã
doris excẽpta. additoq; auro, ut eius repcus
su causa pspicuitatis castiget̃, aut omnino
ad crassitudinẽ deducat̃. Vitia eadẽ sunt q̃
in Smaragdo, utpote q intus quasdã sordes
habẽt, ul' plũbo. uel capillamẽto, uel etiã sa-
li similes. Ad oculorũ uitia utilis a Diosco-
ride refert̃, bonã quoq; ualitudinẽ firmare
si aq̃ immissus epota fuerit Cœtera ut uana
pretereo. De Chrysoprasio.

¶Chrysoprasiũ quod pallidius uiret qui
dã. Beryllis connumerant. proprĳ tamẽ ge
neris sunt, et a latinis Porracei uel herbacei

herbacei dicti Solinus inqt Chrysoprasius Solinus.
ex auro & porraceo lumen mixtũ trahens
quem aliq Beryllorꝫ generi adiudicarunt.
Nascitũ ĩ Æthiopia, Affrica, et Cypro. Punici autores tradunt ipsum ad cordis passiones efficacem esse, dispneumonicisq; auxilium afferre.

De Topazio.

¶ Topazius gemma uiridis est, cui ea gloria fuit, dum primum repta esset, ut omnibꝰ preferreretũ. Inuentꝰ autem est in Arabię insula quę Chitis appellatũ, in q̃ Troglodytę prędones, quum diutiꝰ fame et tempestate pressi, herbas radicesq; effoderunt, eruere Topazium. Alĳ Topatum insulam esse affirmãt in mari rubro nebulosã, & ideo sæpe quęsitã nauigãtibus, ex eaq; causa ita uocatã. Topazin em̃ Troglodytarum lingua quærere significat. Ex hac dicunt Topazium primum importatum Berenicæ reginæ quæ fuit mater Ptolomei a præfecto regis Philemone, mireq; ei placuisse, & inde factã statuã Arsinoe Ptolomei philadelphi uxori q̃ttuor cubitorꝫ, sacratam in delubro qđ aureum uocabatũ Posteriores ipsũ circa Thebaidis oppidũ Alabastræ nasci inuenerunt. Faciunt eius duo genera. Prasoidem hoc est Porraceũ, et Chrysopteron similem Chrysoprasio. Est aũt amplissima gẽmarꝫ Τοπάζω

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

et sola ex nobilibus limã admittit. Cœteræ
em̃ saxo & cote poliunt̃. Eadẽ & usu atterit̃,
Recẽciores ipsum falso mellei coloris dixe
rũt Sudines eum Niliõ uocauit a Nilo in
cuius littoribꝰ inuenit̃, uoluntq; ꝙ contra
Emoptoicã polleat. Aristoteles scribit To-
pazion suꝑ uulnus positũ sanguinẽ sistere.
Cõfert & obtalmię ex Orphei descriptiõe

De Callaide uel Callaico.

¶Callais comitat̃ Topazium similitudi
ne magis ꝙ̃ autoritate, est em̃ ĩ ea uiride pal-
lens, dicit̃ a quibusdam Augites, nascitur a
pud incolas Caucasi montis, amplitudine
conspicua, sed fistulosa, ac sordium plœna.
Sincerior multo præstantiorq; in Germa-
nia ut Plinius testat̃. Solinusq; affirmat, hic
inquit, in Germaniæ continentibus Callai
cam reperiri quam Arabicis anteponunt
uincit etenim Gręcia et honore precioq; ad
Smaragdos accedit. Inuenitur autem in ru
pibus inuijs ac gelidis, oculi figura extube
rans, leuiterq; adhærens, nec ut adnata pe-
tris sed apposita uideatur, quapropter scã-
dere ad eam pigritia pedum equestres po
pulos tedet, simulq; periculum terret. Ob
id euntes e longinquo incessunt, & cum
toto musco excutiunt. Hoc gestamen in
ceruice gratissimum est. Optimus color in

ijs Smaragdi, ut tamen apparet ex alieno est quod placet Auro inclusę decorant. Aurumque nullæ magis decent. Quę sunt earum pulchriores oleo, unguento, & etiam mero colorem pdunt, uiliores cõstantius resistunt neque est mutabilior alia, aut mẽdatior uitri.

De Prasio.

¶Prasius plebeia gemma, uiridãtium turba est. Cuius alterum eius genus sanguineis punctis adhęret, alterum uirgulis distinctũ cãdidis, ut Cymbia ex eo fiãt (poculi id genus est, pcerum, ac nauibus simile) uti et nostra ætate aliqua uidimus. Fiunt ex eo Cylindri celerrimi, India hos generat, Germaniaque locis frequentib9, pcipue in iugis quibusdã Misnę, ab ijs q metalla eruunt, inueniunt. Aiunt em̃ facultatẽ cõfortãdi uisum esse. Insup cum Smaragdo uires cões habere. Sed tamen ab ĩcolis nõ magnę in hõore est habitus.

De Heliotropio.

¶ Heliotropium simili modo porracei coloris est, sed nubilo & represso sanguineis uenis distincta. Certamen diu fuit, quenã esset generis huius eminentissima. Depræhensumque est documentis plurimis Æthiopiã aut Lybicã palmã tenere. Nomen ex eo trahens, q deiecta in uas aquę fulgorem solis accedentem pcussu sãguineo mu

maxime Æthiopica, eadem extra aquam speculi modo solem accipit deprehenditq; Eclypsim, subeuntem lunā ostendens. Tradunt Magi admixta herba eiusdem nominis, & pręcatiōibus legittimis additis, eum a quo gestabitur uisibus subtrahi obuiorꝶ qđ uanū eē, ceu pleraq; alia quę de hac magi pollicent, nemo dubitat. De Iaspide.

¶Iaspis antiquitatis gloriā tenēs, præter id ꝙ uiret, sæpe etiā translucet. Plurimæ gētes ferunt eā Smaragdo indicæ similē. Cypri eā dicunt glaucam, uiridem, pinguemq; Persę aeri similē, ob id talis Ærizura uocat Tot9 oriēs ꝑ Annuletis tradit Iaspidem gestare, quę ex eis Smaragdo similis est, & per transuersum Linea alba præcingitur, Hæc Grāmatias uocatur, quæ pluribus præcingitur polygrāmos. Magica uanitas, hanc contionantibus utilem promittit. Magnitudinem Iaspidis undecim unciaꝶ uisam scripsit Plinius, formatamq; indo effigiem thoracatam Neronis. Est & Iaspis cæruleo circa Thermodoōtem amnem, quæ hodie Torciscus uulgo, uel Thoricus appellatur et in pręcio habetur, de qua postea. In Phrygia purpurea. In Cappodotia ex purpurea cæruleaq;, at non refulgens. Thratia indicę similem mittit. Chalcidia turbidam

Ærizura

Grāmat

Sed

Sed ut bonitates distinguamus. Olim opti ma fuit, quæ purpurę quicq; habet. Secūda quæ rosę Tertia quæ Smaragdis. Singulis aūt nomina gręci ex argumēto dedere. Apud eos est quæ uocat̃ Borea cœlo autumnali matutino similis, & hęc erit illa, quę uocatur Ærizusa. similis est et Sardæ. Imitata & uiolas, quarꝫ in Germania precipua copia est Sacrarꝫ enim ædiū parietes, illo genere incrustatas uidimus. Est & quæ Resinæ similis est Terebyntinæ, hinc & Terebyntizusa appellat̃. quāq; & hoc nomen a gēmarijs trahit̃ parū proprie, ad eāq; e multis eiusdē gēmæ discriminibus cōstare uidetur. In uitio sunt Crystallo siles, aut mixtis id est pituitæ. Quæ ex eis pręstantiores sunt, funda includunt̃. Quæ optime signāt Sphragidas uocant, dato his apud ueteres publico dominio gemmarꝫ Omnia autē hęc genera ĩ Germania reperiunt̃, multūq; nobilitata ea gēma nostra cignea Tubantinorū, ubi tāta copia eruit̃, ut ædificijs publicis (rudi tamē forma) a ueteribus sit inclusa Hac ꝟo tēpestate atterunt̃ non in grata, specie, nec in formā unā, partim em̄ capulis aptant̃, partim poculis, ꝑtim tabulis alearum pars etiā globulis, q̄bus Christianę præces numerant̃. Hæc gēma e Germania alijs gētibus distrahit̃. Quæ de hijs magi pollicen

Terebyn.

Sphragid

pollicent̃,ut uana reliquo. Punici asserunt ꝙ Iapsis subuiridis aligatus dolores stoma chi & uentris lenit, & paralyses placat. Di- oscorides ait qui eã gestauerit tonitrua nõ formidabit. Iaspis parturiẽtes mulieres iuua re, & febrẽ pellere dicit̃. Galenũ in annulo gestasse nõnulli scriptũ reliquere. Aristote- les ipsũ sanguinẽ restringere dixisse fert̃. Iu- uatq; intercutẽ aquã alligatus, uulneraq; ab inflãmatione & dolore custodit.

De Gemmis rubeis.

¶Inter gẽmas quæ rubro colore sũt, et plu- cent Carbũculi principatũ tenẽt, a similitu dine igniũ ita appellati. & ꝙ ipsi ignẽ non timent. A qbusdã Apyroti uocant̃, fulgorẽ habẽt candidũ, in extremo uisu rutilãtem etsi attollat̃ pene exardescentẽ. Qui lãguidi us et liuidiꝰ lucẽt. Lithozõtas appellãt, ho- rũ gẽera sũt Indici et Grãmãtici, q̊s & Car chedonos dicũt, ꝓpter opulentiã Carthagi nis magnę. Sũt et Æthiopici q in Dithosia nascunt̃. Alabãdicos ueluti rudes atq; ĩpo- litos uocãt. q ꝑfecti Alabandes ceu mũici- pes ciuesq; oppidi dicunt̃, hĩc ortũ esse cõij cio, ut gẽmaꝝ mãgones aliq̊s Amãdinos, aliquos Almãdinos barbare dicãt, q̊s rerũ periti dũ sequunt̃ pudẽdo errore, eisdẽ no- minibus gemmas describunt, nec seipsos,

nec

nec rē de qua ſcribūt, ſatis intelligentes. Sed redeam⁹ unde digreſſi ſumus. In omni genere Carbunculorū maſculos appellant acriores. & fœminas lāguidius fulgētes. In maſculis quoq; obſeruāt aliquos liquidioris flāmæ, alios nigriores, & quoſdā lucidius ac magis cœteris in ſole radiātes. Optimos Amethyſtizontas, hoc eſt quorū extremus igniculus in Amethyſti uiolam exeat. Proximos illis quos uocāt Syrritas pinnato fulgore radiantes. Ob id quidā Indicos minime ꝓbant, ꝙ nec clari ſunt, & plerūq; ſordidi ac ſemper fulgoris retorridi, ęthiopicos uero, ꝙ pingues lucēq; nō emittētes, ſed cōuoluto igne flagrare. Magnitudine tamē Indici pręſtāt, unius em̄ ſextarīj mēſura cauant. Garamātici minores multo cœteris ſūt, & nigrioris aſpect⁹ ſed igne, uł ſole, hoſte dicūt acri⁹ ꝗ̄ cœteros excitari. Eoſdē umbrāte tecto purpureos uideri, ſub cœlo flāmeos, cōtra radios ſolis & ſcintillare. Cerā ījs ſignātib⁹ liqueſcere, etiā ſi in opaco fiat Qui ex eis mares ſūt, ſtellas ītus ardētes habēt, fœmine rurſū fulgorē extra ſe fundūt, Dicūt quidā et in Thratia naſci eiuſdē coloris gēmam. ignē minime ſētientē. Et in Orchomeno Archadię et in Chio inueniri eā Sed Orchomēios nigriores, ex qbus et ſpecula fiunt.

fiũt. Esse & Troezenios uarios interueniẽ-
tibus maculis albis. Itẽ Chorynthios ex pal
lore cãdidos, quæ olim Massilia & Vlixi-
põe importabant. Nõne putas dignissime
pręsul difficilimũ hęc genera discerni. Sed
audi quid ingeniorũ calliditas in his discer
nẽdis impedimentũ pręstet. Æthiopicos e-
nim qa hebetiores sunt, in aceto q̃ttuorde-
cim diebus macerãt, indeq; nitescere cogũ
tur, totidẽ mẽsibus durãte fulgore Adulte-
rant uitro simillimo, sed cote depręhẽdunt
sicut & alię lactitię. Mollior em̃ materia, &
fragilis, & cẽtrosa, scobe et põdere depręhẽ
dit qđ minus est uitreis, similiter & pustu-
lis, argẽti mõ relucẽtibus. Est & Carbũculꝰ
Anthrac. anthracitis appellata, carbonibus sifis igni
tis, peculiare hijs est, ꝙ iactę in ignẽ uelut in
termortui extinguunt, cõtra aqua ꝑfusi, ex
ardescũt. Cognata Carbũculo est. Sanda-
stros quã aliq Garamãtitẽ uocãt que nascit
Sãdastros in India in loco eiusdẽ nominis, & in Ara-
bia ad meridiẽ uersã. Sũma cõmendatio Sã
dastrorũ, ꝙ uelut in trãslucido stellãtes, intus
aureę guttę fulgẽt, sẽper in corpore, nũq; a-
cutę. Et hę fere stellarũ hyadũ, et numero, &
dispositiõe stellant. ob hoc a Chaldeis cæ-
rimonijs adhibitę. Sũt in eo genere mares
uigore quodam & austeritate apposita, a
fœminis distincte, fœminis est blandior flã

ma, alliciens magis q̃ accendens, & hoc pręsertim in Indicis, quanq̃ alij Arabicas Indicis præferant, sed hæ fumidæ sũt, qđ uitium in gẽmis habetur. Sunt qui negant poliri Sandastros, ꝑpter teneritudinẽ, & ob id Sãdaresion uocant, sed ij in magno errore sũt, ob similitudinẽ nõis, hoc constat quantũ numero stellarũ accedit, tãtum & præcio acedere. Est et Lichnites ex gen̄re ardentium, a lucernis accẽsis ita a græcis appellata hanc quidẽ remissiorẽ Carbunculũ dixere, nr̄a ętate Rubinũ uocant. Duplex ei facies, aut in purpureã emicat alacritatẽ, aut meratio suffundit̃, cocceo rubore ꝑ omnem intimã partẽ sui, siquidẽ pura sit, inoffensã admittit ꝑspicuitatẽ, contumaciter sculpturis resistit. At si aliqñ sculpta est, dũ signa inprimit, quasi quodã animali morsu, ꝑtem cęrę retentat. Si radijs solis excanduit, ul̄ ad calorẽ attritu digitorꝫ excitata est ad paleas, aut chartarꝫ folia ad se rapit. Nascit̃ in Orthosia totaq̃ Caria, ac uicinis locis, sed ꝓbatissima in India. Proxima huic est Ion, apud Indos quasi uiolacea a pręlatis uiolarꝫ floribus ita appellata, nã Ion uiolã nominãt, sed raro saturo colore lucet. Carchedonius uilior multo prædictis, similiter ad se paleas trahit, nascitur apud Nasomonas in montibus, ut incolæ putant imbræ diuino. Inuenitur

Lichnites

Ion.

Carchedo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Inuenitur ad repercussũ lunæ maxime ple-
nę. Nascitur & circa Thebas in Ægipto, sed
Vritis. fragilis. Vritis plena morientiq; carboni si-
milis, potoria uasa ex hoc lapide facta inue-
nio, quæ nostra ætate aliquando uisa sunt
Hæc est gemmarum ardentium aduersitas,
atq; cognatio, quam ut quis recte dijudicet
imprimis fallacias Mangonum caueat, qui
arte subditis per quæ transllucere coguntur
& occasionẽ difficultatis pręstant. Mirandũ
autem magis est, qđ ij, qui ex recentioribus
hystoriã naturalem scribunt, longe ab hac
eruditorum sententia recesserunt, ut multũ
scribendo de Carbunculis, Rubinis, Palla
gijs, Granatis, Amandinis, nihilosecius age
re uidentur q̃ Sophistæ dum de Chymera
garriunt. Nã nec rem de qua scribunt, nec a
lios quos citant, nec seipsos satis intelligunt
hos pudendo errore medici nostri tempo-
ris secuti, dum ex eis cõponere medicabula
audent, uti ex commentarijs singulorum af
fatim colligunt, ita & simplasias cõmittunt,
et sic miseris exitium, sibijpsis, & arti infami
am parãt, ijs autem omnibus gemmarum
generibus, uenena, pestiferumq; aerem abi-
gi & spiritum cordis hilariorem fieri nõ ne
gauerim Amuliereq; gestantibus, ut Puni-
ci tradunt, contra nocturnas illusiones ua-
lere.

ualere In eius quoq; spectasse oculis cõferre

¶De Amethysto.

¶Amethystus uiolaceum fulgorem habet, causam nominis afferũt, q quum usq; ad uini colorem accedat, prius tamen q ipsum degustet, in uiolã desinit. Fulgor em̃ in eo purpureus est, non ex toto igneus, sed in uini colorem deficiens, lucẽt autem omnes, principatum Indicæ tenent. Sed & in Arabia petrosa, & in Armenia minori, & in Ægipto, & in Gallatia reperiuntur. Indici absolutum purpuræ colorem habent. Sordidissimę autẽ & uilissimæ sũt in Tharso & Cypro. Inueniuntur & in Germania in mõtibus Misnæ, sed minime duri, quæ etiã usu atterunt. Globulos em̃ ex ipsis faciunt, quos tamen angularit, ut fulgorem blãdius fundant, tũ in pilæ figurã poliunt, quibus in sacris prẹcibus numerãdis, ceu Iaspideis utunt. Est & alteR Amethysti genus ad Hyacinthos descendens, hũc colorẽ Indi Sacon uocãt, gemmãq; Sacadion. Dilutior uero ex eodem Sapinos uocat, eadẽ Paranites in cõtermino gẽtis Arabię Quartũ genus uini colorẽ habet. Quintũ ad uiciniã Chrystalli descẽdit, deiectu purpurę albicãte, qđ minime ꝓbatur quãdo prẹcellẽs debet esse in suspectu, uelut ex carbunculo

 resulgens

refulgens,quidam in purpura leniter rose=
us nitor. Sunt autem sculpturę facilis. Ma=
gorum demētia resistere ebrietati Ame. hy=
stos pollicetur,& inde appellatos q̄ minime
ebrios. Etsi lunę nomen ac solis ĳs inscriba
tur. atq; ita suspendantur collo, e capillis cy
nocephali, uł plumis hirundinis, resistere ue
neficĳs, & adesse quoq; modo reges aditu=
ris, grandines, tempestatesq; auertere, et locu
stas, prefatione adita, quam ipsi demōstrant
propellere. Quæ quidem scripsisse eos non
absq; contemptu, & itrisu humani generis
Plinio uidetur.

De Hyacintho

Hyacinthi color e uicinio Amethysti de=
scendit, nam emicans ille in Amethysto ful=
gor uiolaceus, dilutus est in Hyacintho, pri=
moq; aspectu gratus, sed euanescit anteq̄ sa
tiat. Adeoq; nō implet oculos, ut penes nō
attingat, marcescens celeri9 nominis sui flo=
re Hyacinthos Æthiopia solūmodo mittit
hallucinantur recentiores scribentes ex hya
cinthis esse coloris lutei, quum ĳ Crysoliti
sunt, de quibus dicemus, pollet autē hyacin
thus contra uenena & pestilentes tractus, as=
sumiturq; a medicis Antidotis cordialibus
Punici tradunt, eum qui hyacinthū gestat,
esse a fulgure tutum. Quæ Solinus de Hya
cintho

Hyacintho ſcripta reliquit Saphiro peculi liaria eſſe uidentur, hyacinthum a Saphiro minime ſeparans.

De Sarda.

¶Sub hoc genere coloris ſcilicet rubei cõtinetur & Sarda, gemma uulgaris hodie, Darneolus dictus ſignãdis cæris aptiſſima quoniam ſculpta partem cære non aufert. Eſt autem Sardibus primum reperta, que urbs eſt Lydiæ, ſed laudatiſſima, poſtea in Babylonia inuenta, quum lapicidinę ibi aperirentur, hęrens in ſaxi corde, dehinc ꝗ plurimis locis aliis reperta. Sunt autem trium generum rubrum, & quod demiũ uocant a pinguedine. Tertium quod argẽteis bracteis ſublimatur. Indicę prelucent craſſioresſunt, Arabicæ inueniuntur circa leucada Epiri, & circa Ægiptum, quę ſublimatur aurea bractea. Et in his mares excitatius fulgent, fœminæ pinguiores ſunt & craſſi nitẽt. Nec fuit alia gẽma apud antiq̃s uſu frequẽtior, ut Menãdri fabulę teſtanť, nec ullæ trãſlucẽtes tardius, hũore hebetanť, oleoq; magis ꝗ alio liquore, quę mellee uero exiſtunt damnantur. Darneol.

De Sardonyce.

¶Ab hac gemma & onyce Sardonix appellatur colorem unguis habens, in Sarda quaſi carnibus ungue homnis impoſito

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Imposito et utroq; translucido, placere maxime cæpit, quoniã sculpta cẽrã nõ aufert, Indi pforatis in collo utunť. Primus romanoꝶ Sardonyce usus est prior Affricanus, & inde Romæ celeberrima fuit, hanc gemmã fuisse tradunt, qua se Policrates tyrãnus ab inuidia fortunę redimere credidit, proiecta ipsa in mari, que a pisce eo die capto, regiq; in culinã deportato relata est. Et postea Romæ in delubro cõcordiæ aureo cornu per Augustum inclusa. cæperũt hæ gẽmæ pluribus intelligi coloribus radice nigra, aut cæruleũ imitãte, et ungue minium, nec sine quadã specie purpuræ candore in minium trãseunte, has Indis primũ non habitas in honore scriptores pdiderunt, tãtæ tamen magnitudinis fuisse ut ex ipsis capulos factitarent Nã ibi torrentibus detegebãtur, deinde persuasi a Romanis his gaudere cæperunt Vtiť q; his uulgus pforatis in collo, & id Indicaꝶ argumentũ est, Arabicę excellũt cãdore circuli prælucido, sed nõ gracili, medietas em̃ circuiť limite candida to. Optima Arabicaꝶ est, si nec colorẽ suũ spargat in alterum, nec ipsa ex altero mutuetur, reliqua nigro finiunť Nam si trãsluceat uitio uertitur, si perspicuitatem arceat pficit ad decorem. Inueniť ex Indicis cæreum

Policrates

colorem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

colorem & corneum imitãs, etiã albi circuli, unde nomen earum ortum putãt Corneolas uocãt, quãq; alij Carneolas a carnibus nomen sortitum uolunt, et Sardam uerius q̃ Sardonycem esse. melleæ aut feculētæ improbãtur, aut si ex alio colore admittit aliquid enormiter. Nihil enim in sua sede interpellari placet. Improbantur et armenicæ quæ sunt zona pallida. Dionysius dicit hanc gemmã ad corporis custodiam facere, eoq; athenienses uti solent. Dionisi.

De Onyce.

¶ Ob nominis societatem exponenda est et Onycis natura. Sudines dicit in hac gemma esse cãdorem unguis humani. Itē Chrysoliti, colorē & Sardæ, & Iaspidis. Aliqui dicunt Indicam Onycem plures habere uarietates, igneã, nigram, corneã, cingentibus cãdidis uenis, oculis modo interuenietib⁹ ὄνυξ
Onyx Arabica nigra inuenitur cãdidis zonis, & p hoc ab Indica distat, q̄ illa igniculos habet, albis cingentibus zonis singulis pluribus ue, aliter tamen q̃ in Sardonyce indica. Dicunt alij carnosas esse indicas parte Carbunculi, parte Chrysoliti, & Amethysti, sed totum id genus a uera Onyce abdicant. uerã nanq; Onycem plurimas uarij q̃ cum lacteis zonis habere uenas oīm

transsitu colore inenarrabili & in unum re-
deunte concentum grata suauitate.

¶De Hematite.

¶Hematites sanguineo rubore & propte
rea Hematites uocatus, in Æthiopia præci
puus nascitur, & in Arabia & Affrica, hu-
ic nõ sine mendacijs magi fata humana at
tribuunt, ut scilicet a rege aliquid petituris
adesse, litibus iudicijsq; eam interponũt. In
prelijs etiam salutarẽ esse pronunciãt, quasi
non satis sit eum oculorum, & iocinorum
medicinis decorasse. De Corallio.

¶Corallium que Gorgonia appellatur
quoniam extractum aquis lapidescit, gigni
tur in mari rubro & in Persico, laudatissi-
mũ in Gallico sinu circa Orchades insulas,
& in Siculo circa Drepanum Et ante Nea
polim, & ante Corniculum, etiam hac tem
pestate. Forma eius fruticis est color uiridis
baccę eius candidę quantisper sub aquis et
molles sunt ac tactu prope carnulentæ. Ex-
empte confestim durantur, & erubescunt,
sicut corna satiua. Aiunt tactu dum uiuit
prorsus lapidescere, propter quod euellitũ
retibus ac ferramento precindit. Pro Am-
muleto, i. pro ammoliendis fascinationib9
infantiæ alligatur, Dioscorides etiam salu-
tarem

salutarem domib9, q̄ eas nec maleficis, nec umbris malis, uexari sinit, a somnijs item inanibus præseruare. Metrodorus affirmat q̄ maria emolliat, fulminibusq́ʒ, et Typhonibus resistat. Stomachi doloribus gestatū aut in puluerem contusum epotumq́ʒ conferre scribitur. Metrodo.

De Hephestite.

Est & gemma Hephestites dicta, speculi naturam imitans in reddendis imaginibus quamq́ʒ rutilis. Experimentum est si feruētem aquam refrigeret, aut si in sole materia arida addita accendat. Magi asserunt portantibus ipsum audatiam augere, grandinesq́ʒ & locustas a fructib9 arcere. Est Chrysolampis noctu ignei coloris, licet die pallescat. E Crocallis que cerasum representat. Est & Panthaurus ignei fulgoris gēma in India reperta omnes in se lapidū uirtutes continens, ut aurum metallorum. Chrysola Crocalis

De Chrysolito & alijs.

¶Prosequamur & hic gemmas lutei coloris q rutilo dilutior est q̄lis est color auri, Ei9 coloris est chrysolitus. aureo enim colore transłucet, has mittit æthiopia, sed his Indicæ præferuntur & Bractianæ si uariæ non sunt, deterrimæ uero Arabicæ, quoniam turbidæ sunt, & uariæ, & fulgoris in-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

interpellati nubilo macularum, etiã quæ cõtin gunt limpidum ueluti scobæ sua referte. Optimi sunt q in collatiõe aurum albitare quadã argenti facie cogunt. Funda hĳ in cluduntur cæteris subĳcitur aurichalcum Inuenitur hec gemma & in Germania in iugis misniacis, & locis sibi uicinis, sed faci le frangibiles, splendore tamen ad cãdorem declinãtes, hunc uulgo Cetrinum uocant Vanum est credere ipsum aduersum no cturnos timores ualere, si seta asini in bra chio sinistro ligatus, demoniacq; abigere. Iã exptes gemmarum aliquos Chrysoelectros appellãt, qꝓ in colorem Electri declinant. Iucundiores matutino aspectu. Est ex his Leucochrysis nuncupata interueniẽte cãdi da uena. Sunt & in eo genere Capniæ, sunt et uitreis similes, ueluti croco fulgentes, sed uitreæ discerni non possunt, tactus uero de præhendunt, tepidior in uitreis Sunt in eo genere Melochrysi ueluti per aurum sincero melle trãslucente, has India mittit, quãq; ad

Bochus iniuriã fragiles, Bochus autor est in Hispa nia Chrysoliton duodecim pondo a se ui sam Hormesion inter gratissimas aspicitur ex igneo colore radians, auro portante se cum in extremitatibus candidam lucem. Chrysotopsis gemma est quam lux cælat prodit

prodit obscurum. Hęc enim est in illo diuer sitas ut nocte igneus sit, die pallidus. Ætites fuluus est, et tereti positiõe alterum lapidem intrinsecus cohibens, cuius crepitu sonorꝰ est. quum mouetur quamq̃ tinnitum illum non internum scrupulum, sed spiritum esse hunc Ætitem Zoroastres omnibus pręfert maximamq̃ illi tribuit potestatem. Inuen ĩ aũt in nidis aquilę aut in littoribus oceani. Ætites.

De Electro Linturio & aliis.

¶Est Succini genus quod Electrum uocant græci, in insulis septentrionalis oceani genitum, et ad littus ui tempestatum adactũ Id olim glessum gentiliter Germani uocabant. Inde glessaria dicta hec portio fuit. Romanæ militiæ Austrauita & Sudinia a barbaris, quãq̃ & in locis aliis inueniatur, abundantius tamen in ea ipsa. Nascit̃ autẽ defluente medulla ex pinei generis arboribus, ceu gummi e Cerasis, densatur rigore maris. Succum arboris esse de significatione nominis capessimus. Pinum uero unde sit genitum, ipsius succi odor indicabit. Falsum est, ꝙ pardanæ syluæ hanc speciem lapidis fleuisse existimantur. Sed germani in Illiricum eam intulerunt, quomodo per pannonica commertia usque ad padanos homines fore delata, ꝙ ibi primum uisa,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

etiam nata credita est. In munere Neronis principis omnis apparatus sine succino inornatus fuit. Nec difficulter cum Rex Germaniæ per idem tempus tredecim milia librarum dono ei miserit. Sunt eius genera q; plurima, quę pro facie nomen habent. Candida quæ odore præstant, fulua & trāslucentia. Cærea & quę falerna, utrunq; a similitudine, aut uini, aut mellis, Infantibus quoq; pro Amuleto alligantur. Contraq; lymphationes cuicunq; ætati, quod fuluū est ab aliquibus Chrysoelectrum uocatur id si collo alligatur mederi febribus dicitur. Transpadanę mulieres ipsum circa colla gestauere. Valet contra fautium uitia uario genere aquarum, iuxta illos infestante

Calistrat9 guttura, ac uicinas carnes, Calistratus pdn̄t ipsum tritum cum melle rosaceo, auriū uitijs. & si cum attico melle oculorum obscuritatibus mederi. Stomachi etiam uitijs uel per se, uel cum mastice farina eius epota Attritu digitorum caloris ui accepta attra

Craterit. hit in se paleas, & folia arida, ut Magnes ferrū, notissimū id cuiq;, Craterites īter Chrysolitū & Electrū colorē habet prędurę natu

Chelonit. rę. Chelonitides ē testudini similis, ex q̄bus ad tēpestates sedādas multa uaticinanī et q̄ ex his aureis guttis sit, cū Sorabeo deiecta

in aqua

aquā feruentem, a tēpestatibus tueri. Chrysophis aurum uidetur esse, Lyncurium gēma Electri colore īuenio, qui ex urina Lyncis in duriciem calculi coit. Istud etiam animal persentiscere, hoc documento ꝓbatur ꝙ egestum liquorem illico harenarum cumulis quantum ualet contegit inuidia .s. ne talis egeries transeat in nostrum usum, medetur regio morbo. Thecolitos nucleo oliuę similis spernit̄, quō uidetur sed remedijs pollens, uincit aliorum pulchritudinē, Solutus quippe et haustus, pulsis calculis, renum dolores, ac uesicæ leuat. Theocol.

De Opalo.

Obiter & Opali natura dicenda est cui superius Carbunculi ignem tenuiorē Amethysti purpureum fulgorem, & Smaragdi gratissimam uiriditatem inesse diximus. & cuncta pariter incredibili mixtura lucentia, cui sulphuris ardentem flammam æquauere. Cōpositores gemmarum ei preciosissimam gloriam, & maximam difficultatem dedere. Magnitudo eius nucis auellanæ. Est insignior fact9 historia Nonij & M. Anthonij triumuiri antea relata. Vitia Opali sunt, si color in florem herbæ que uocatur Heliotropium exeat. aut Chrystallū aut grandinem. Si sal interueniat aut scabritia,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

ſcabritia, aut cuncta oculis occurſantia, nul
loſq; magis India ſimilitudine indiſcreta
uitro adulterat. Experimentum in ſole tan
tum eſt, falſis enim cōtra radios libratis di-
gito a pollice, unus atq; idem tranſlucet co
lor in ſe conſumptus, fulgor ueri ſubinde
uariat, & plus huc illucq; ſpargit, & fulgor
lucis in digitos funditur, Appropinquant
huic gemma alia quam Pederota nominãt
et priuatum genus faciunt cum ſumma co
loris, ex aere & purpura conſtat, ui riditas
Smaragdi deeſt, nitet, ſed mollius. Opal9
Opalus raroq; nō ſcaber, melior ille, cuius color co
lore uini fuſcatur, quoniam qui diluitur a-
qua. Tradit̃ naſci in, Ægipto & in Arabia,
et uiliſſimi in Pōto. Item in Gallacia, & Cy
pro ac Tharſo, Amorē cōciliare creditus ē.

¶De gemmis ceruleis & nigris.

¶Reperiuntur & gemmæ cæruleæ, hoc
eſt, quæ cœlum colore imitantur, ceu Sa-
phirus, Cyaneuſq;, quamuis & nomine
tali colos ſignificet ut Plinius inquit. Eſt
autem Cyane9 ex Iaſpidis genere cæruleo
colore. Iaſpis enim ut dictum eſt cerulea cir
ca Thermodoontem amnem reperitur.
Optima ē Schytica, deinde Cypria, poſtre
mo Ægiptia. Theophraſtus hanc gemmã
in marem & fœminam diſtinguit. dicens
eam

eam quę mas eſt, a Saphiri colore multum non diſtare. Hec eſt gemma, quam officinę hodie Turciā uel Thoricum uocāt. Neoterici aiunt ipſam ea ui pollere, ut hominē in lapſibus ne membra laxentur, frangantur ue conſeruare. Aliȷs nō inepte uiſum eſt hoc nomen ante Smaragdo cœco minimeq; tranſlucido accomodatum fuiſſe, uti conſtat ex ſuperioribus, qui in argentariȷs metallis regionis atticæ in loco qui Thoricus dicitur, repertus eſt, Indeq; ipſum & ad hanc gemmam pinguiter cæruleo colore tumeſcentem tractum, ut & ipſa Thoricus nominari cæpta ſit, Quū Plinio teſte Smaragdi ſint, qui aliquid e Saphiro cęruleoq; habeant, diſcutiant legentes.

De Saphiro.

¶Saphirus eiuſdem coloris gemma trāſlucida, cui aliquando aureus puluis ineſſe uidetur, hoc eſt, ipſum punctis aureis collucere, raroq; cum purpura, & ȷȷ mares ſunt, ad eoſq; Cyaneus appropinquat ex ſentētia Theophraſti. Adulterantur autē maxime tinctura, idq; in gloriam regis Ægiptȷȷ adſcribitur, qui primus eum tinxit. Qui candidi ſunt Saphiri, colorem Adamantis referunt. Sunt autem ut Plinius inquit inutiles ſculpturæ, interueniētibus Chryſtallinis centris,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

cętris optime apud Medos reperiunt nuſq̄
perlucidę. Quæ ſi de Saphiro a Plinio di
cta intelligantur, nequaq̄ probanda ſunt
quum Saphirus & ſculpitur & perluceat.
Sunt ergo de Cyaneo hæc uerba Plinij ac
cipienda, Qui in colore uti dictū eſt ad Sa
phirum accedit. Promiſcue enim Plinius
agit de Cyaneo & Saphiro, quę Solinꝰ de
Hyacintho retulit Saphiro accomodata ſūt
ipſum eſſe colore cæruleo, qui aliquando
uiolaceo diluitur, aliquando nubilo obdu
citur, quandoq̄ in aquaticum eliqueſcit.
Precioſus uero qui inculpabili nitore inue
nitur. Optimus enim in illo tenor eſt, ſi nec
denſiori fuco ſit obtuſior, nec propenſa pꝰ
ſpicuitate deiectior, ſed ex utroq̄ tempera-
mento lucis & purpuræ moderatum, ſua-
uiter florem trahit. Quis negat hæc ſingu-
la ineſſe Saphiro. Et ſubdit, hic eſt qui ſentit
auras, cū cœlo facit mutationem, nec ęqua
liter rutilat, quum aut nubiloſus eſt, aut ſere
nus dies, Præterea ipſe in os miſſus magis
friget. Medici aiūt ipſum uim fugandi An
tracem peſtilentem habere, quod experien
tia plurima comprobatum cognouimus.
Dioſcori. Epiphoras oculorū ſanari dicit.
Inuidięq̄ reſiſtere ſi ī eo Scarabeꝰ inſculptꝰ
ſit.

De Calaide & Cęraunia.

Eſt

Eſt & gemma Saphirum imitata dicta Ca-
lais candidior, eo & littoroſo, mari ſimilis.
Eſt et Cęraunia cærulei ſplendoris, in Car-
mania naſcens, Eſt & candida, de qua inter
candidas dictum eſt. Sunt autem omnes
criſtallina perſpicuitate Solinus inquit. Cę-
rauniorum genera porro diuerſa ſunt. Car
manicum candidum eſt, ſplendet cærulo, ſi
ſub diuo habes colorem ſyderum rapit So
tacus fecit alia duo genera. Cęraunię nigras
rubenteſq;, ſimileſq; eas eſſe ſecuribus. Pol-
let & Luſitanum littus gemma Cæraunia,
cuius color Zepiropo eſt, qualitas igni pro-
batur, quē ſi perferant, aduerſus uim fulgu-
rum creditur opitulari. Plinius ait, per illas
quæ nigræ ſunt, & rotundæ, urbes expu-
gnari & claſſes, eaſq; uocari Betulos, quę ue
ro longæ ſunt cæraunias, facit & aliam rarā
admodum, & Parthorum magis queſitam
quoniam non alibi inueniatur, q̃ in loco
fulmine icto, ſicut & Ambria, quam aliqui
Notiam uocant, & Bron ia, quam ſimiliter
cadere cum imbribus, & fulguribus dicit,
eundemq; effectum habere, quem Brontia
que cum tonitruis cadit, & fulmina icta re-
ſtinguit, ſi credimus calamitatem uocant a
calamo, feruntq; plures calaitas ſimul iun-
ctas eſſe Cadmites eadē eſt quā Oſtracitē
uocant

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

uocant, nisi q̃ hanc cæruleæ bullæ interdũ cingunt. De Moris gemmis.

¶ Gagates lapis plurimus optimusq; in Britannia flumine amnis Gagatis reiectus Est autem niger, planus, leuis, et nullius fere ponderis, ardens, igni admotus, ex eo scripta fictilia nõ delentur. Serpentes fugat, uirginitatem depræhendere dicitur. Aqua ardet, oleo restinguitur, attritu calefactus detinet paleas, æque ut Succinum, Galactites in ripa Acheoi amnis Græciæ inuenitur ater, sed candidum succum reddere dicitur, si teratur, & lactis saporem, fœminis nutrientibus alligatus fœcundat ubera, subnexus paruulis, largiusculos haustus saliuarum facit. Intra os receptus liquescit. Eandem memoriam adimere dicũt. Inuenitur & in Nilo. Ananchitis qua necromantici dicunt euocari imagines deorum, Synochitide imagines inferiorum teneri, utræq; nigræ, Orca barbari nominis e nigro suluoq; & candido placet. Inter gemmas nigras Morion Indica numeratur que nigerrimo colore trãslucet, in qua miscetur, & Carbũculi colos, Apistos nigra est, & ponderosa, distinguentibus eam rubentibus uenis, quę igni excalefacta septenis diebus calorem tenet, putãt prodesse eã contra frigora, Belus est quasi oculi

Galactites

Ananchi.

Orca.

μόριον

Apistos

oculi pupilla nigra e medio auri lucēte cā-
dore circūcīncta. Hec propter suā speciem
sacratissimo Assyriorum deo dicatur. Sed
est alia quam Belum uocant in Arbelis na
scens nucis iuglandis magnitudine, specie
uitrea. Chalcophonos nigra est & illisa æ- Chalcop.
ris tinnitum reddit, tragœdis, ut suadēt ma
gi, gestanda. Chelidoniæ duorum generū
sunt hirundinū colore, & aliæ partim pur-
pureæ nigris interpellantibus maculis. Dy
onysias nigra est, mixta rubentib9 maculis Dyonisi,
que trita ex aqua uini saporem facit, & e-
brietati resistere putatur. Encardia cogno-
minatur & Dardisce gēma una in qua ni-
gra effigies cordis eminet. Altera eodē no
mine uiridis coloris speciem repręsentans,
Tertia nigrū cor ostendit, reliqua sui parte
candida. Medea ab inuentrice dicta. Habet Medea
in nigro uenas aurei coloris, sudorem red-
dit croci, saporem autem uini. In Agyptil- Agyptilla
la per album sarda nigraq; uena transit, uul
gus in nigra radice cæruleam facit, Leuco-
phthalmos quattuor est colorum, ex rutilo Leucoph.
& sanguineo, in medio nigrum cādido cin
gitur. Cyamea fabaria semina nigra est, sed
fracta fabæ similitudinem facit.

De Gemmis ad Ectypam.

¶Gemmas ad Ectypam eruditi dixere quæ

ad imagines in eis sculpendas aptę sunt. Harum quanquam multę numero sunt, Peantides tamen que & Gemmohuidas nuncupatur quo nomine prægnantes ac plenæ significantur, sese principem effert, quod usu uulgatior est. dicitur mederi parturientibus, & etiam parere, tales inueniuntur in Macedonia, iuxta monumentum Tiresiæ, Speciesque est eis aquæ glaciatæ, de eis etiam sunt Mesomele, nigra uena quemlibet colorem secantę per medium. Nasomonites sanguinea nigris uenis. Nebrides libero patri sacra, nomen traxit a Nebridum similitudine. In sculpendarum gemmarū arte, Pyrgoteles princeps fuisse scribitur, ex quo se uetuit Alexander ab alio sculpi, facilius etiam quæ uoluerimus, gemmis insculpi terebra feruefacta.

Nasomo.

Nebrides

Vnde gemmis nomina indita sunt.

¶ Nomina gemmis indita sunt, uel a membris animaliū, ut Hepatites a iocinore. Vriophthalmos tres hominis oculos simul exprimens. Vel ab animalibus, ut carcinias, qui cancri marini colorem imitatur. Echites que uiperę. Scorptites que Scorpionis aut colorem, aut effigiem exprimit. Æglophthalmos que caprino oculo similis. Et a gruis collo Geranites. Heracitis accipitris collum referens. Ætitos a colore aquilæ can-

denti

candentis caudæ, Mirmetites innatam for- Lycop.
micæ effigiem habet, Lycopthalmos a lu-
porum oculis, quattuor enim colorum est
rutilo & sanguineo, in medio nigrum pre
cingit. Thaos pauoni est similis Arenæ si- Thaos
militudo est in Hammocriso ubi aurum ha-
renæ mixtũ uidetur. Calazias grandinum Calazias.
& colorẽ & figuram habet adamãtini du-
ritiei. Narrãt etiam in ignem missam rema
nere suum frigus. Enais rotũditatis absolu
tæ in cãdore est lenis, sed ad motum fluctu Enais.
at intus in ea ueluti in ouis liquor. Sũt que
dam a leonis pelle nominatę ut Leontios.
Pardalios. Color aureus appellau't crisolitõ
crisoprassum glaceus. Melleus melichrota.
Crotias a croco. Rodites a rosa. Melites ma
li colorem. Calcites æris Cicites fici referũt
Sunt & apud Barbaros sua nomina gem-
mis nondũ latinitate donata. Nec id prete
reũdum est increscẽtibus uarie in gemmis
maculis atque uerrucis linearum quæ multipli
ci ductu & colore gemmam afficiunt, sępe
numero in ea materia nomina uariare.

Que ad obseruantiã gemmarum ptinent.

¶In omnibus gemmis obseruatur in pri
mis figura. In qbus oblõga maxime pba-
tur. Deinde quæ uocatur lenticula. Postea
clipeiclos & rotunda. Angulosis minima

gratia est, Cauæ aut extuberantes uiliores habentur æqualibus. Sed qua ratione ueras a falsis deprehendere possumus magna difficultas est Quom inuentum sit ex ueris gemmis in alterius generis falsas traducere qua fraude nulla est lucrosior. Sed ut aduersus fraudem ea parte mortalium luxuriam muniamus, præter illa quę in principalib9 quibusq; generibus priuatim diximus, hæc pro corrolario adiecimus. Translucentes matutino probari, aut si necesse est in quartam horam, postea nequaq;. Pondere etiã probantur, nam si grauiores sentiuntur retinendæ, post hoc corpore, fictitiis enim pustulæ in profundo apparent, scabritia in cute, in capillamento fulgoris incõstantia, prius q; ad oculos perueniãt, nitor desinit. Mãgones gemmarum efficacissimo experimẽto depræhendunt fraudem, si decussa fragmenta paulum in lamina ferrea teratur, recusant & limæ probationem, quam fictitiæ admittunt, quæ etiam fragmentis obsidione sacrificari posse, ueras non posse. In hoc tamen diuersitas est. q alię scalpi ferro non possunt, alię nõ nisi retuso. Verum omnes Adamantem perferunt magisq; feruore calidum.

In uniuersum de gemmis.

Theophrasti

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Theophrasti de gemmis sententia est. Gēmas terrea siccaq; materia constare, quę dū pro defluxum aut distillationem secernitur & pro loci temperatura, siue p calorem, ut in murrinis, siue per frigus, ut in Crystallis condensatur, & ceu quæq; plan:ores splendidioresq; sunt sic puriorem purgatioremq; materiam in se demonstrāt. Inde fit, ut quędam quum minus puram materiam nactę sunt, uitijs obnoxiæ fiunt, ea in translucentibus capillamentum sal. plumbago uocantur, in non translucentibus si in aliqua parte sui transparentes sint. Gemmas minime cōflatiles Aristoteles docuit, tāq; eis minus humoris q̄ metallis īsit, quę per oīa genera conflant̄ in ipsis tamē sexū reperiri omniū cōsensus est. Fœmina semper hebetior splēdore, & inferior uirtute est. Insuper & ad remedia occultaq; ui & cęca origine pollere nemo sanę mētis negauit. Ad superstitiosa tamē et anilia, magicasq; uanitates efficaces haud facile cōcesserī. Nā id fateri ceu ridiculū, ita necsane religiosū eēt. Quis ēm nō rideret in Gagate castitatē. In Sarda lętitiā ī Topazio securitatē, si sinistro brachio adligatus fuerit, in Hyacintho maris trāquillitatē, si in ea Neptunus scalpat̄. In magnete uxoris impudicitiā depręhēdi si puluillo subijciat̄, & illa nō quiescat. q; si aliqua id gen⁹ Aristotel

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

a me relata sunt ut plane noscant quæ de il lis priorum opinio fuit in mediũ tuli, non quo assererem diligenter monitum uelim.

¶De Anulorum usu.

¶Quũ gemmarũ usus ut plurimũ in Anulis existat, q̊s prisci ungulũ, græci Symbolũ dixere, operepretiũ duxi hic obiter de anulis q̃cq̃ iudicare. Anulos Troianis tẽporibus nõ fuisse in usu ex Homero notat. Verũ qui prius anulũ induit digitis ignoratur. Nã de Prometheo omnia fabulosa arbitror, quandocq̃ illi ferreũ Anulũ dederit antiquitas, uinculũq̃, id non gestamẽ intelligitur. Quis.n. non fabulosiorẽ putaret Midæ anulũ, quo circumacto, habentẽ nemo cerneret. Apud romanos longo tẽpore ne senatũ quidẽ aureos habuisse. Plinius autor est. Siquidẽ his tantũ qui legati ad exteras gentes ituri essent, anuli publice dabantur necq̃ alijs uti licuit, q̃ qui ex ea causa publice accepissent. Triũphantibus quãq̃ coronam ex auro Ethruscam habebãt, anulus tamẽ in digito ferreus erat, hi quocq̃ qui ob legationem acceperant, aureo in publico utebantur, in domo ferreis. Mittebatur etiam sponsæ anulus ferreus, isque sine gemma. Quisquis autem primus anuli aurei usum introduxit incertum est, aliquandiu

tamen

tamen promiſcui uſus fuiſſe indicat. Cannenſis clades ſecundo punico bello. Aliter enim non potuiſſent trimodia illa anulorū Carthaginem ab Hannibale mitti. Tandē anulus equeſtrem ordinem a plebe diuiſit ut ſemel celebres eſſe cęperant, ſicut tunica hoc eſt laticlauus, uel purpura, ab anulis id eſt equeſtri ordine ſenatum, ita medium ordinem tertiumq; plebi & patribus anulus inſerui, quem ordinem Cicero in conſulatu ſuo ſtabiliuit, hinc uſu uenit, ut q̄ hodie ad dignitates tolluntur, anulis exornentur ceu per eum a plebe ſecernantur. Mos fuit hunc gerere in digito ſiniſtrę manus, q̄ minimo proximus eſt, dicunt id Ægiptios inueniſſe, q̄ uena a corde in eum continuata ſit digitum. Atteius Capito ideo exiſtimauit, quia manus illa & digitus ſint min⁹ officioſi. Gallię, Britannięq; in medio digito dicuntur anulo uſę, qui poſtea ſolus excipiebatur. Et ob id infamis dictus eſt. Sunt qui dicunt anulum propterea ſignādum digitis inductū ut cōdat tanq̄ res rara et ad iniurię uſus indigna. Germani ueteres anulo ferreo colla circundabāt, quē nō niſi hoſte cęſo relaxabant.

Τ έ λ ο.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

CAII PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIÆ DE gemmis.

De Origine gemmarum.

T nihil instituto operi desit, gemmę supersunt, & in arctū coacta rerū naturæ maiestas, a multis nulla sui parte mirabilior. Tantum tribuunt uarietati coloribus materiæ decori. Violari etiam signis gēmas nefas ducētes. Aliquas uero extra pręcia ulla taxationemq; humanarum opum arbitrantes, ut plerisq; ad sūmam absolutam rerum naturæ contemplationem satis sit, una aliqua gemma. Quę fuerit origo gemmarum, & quibus initijs in tantum hec ammiratio exarserit, diximus quodam tenus in mentione auri annulorumq;. Fabulę primordiū a rupe Caucasea tradunt. Promethei uiculorum interpretatiōe fatali. Primumq; saxi fragmentū inclusum ferro ac digito circundatum, hoc fuisse annulum, & hoc gemmam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

¶De gemma Polycratis tyranni, &
Pyrrhi regis, & q̄ sculptores optimi, et nobilitates artificũ, & q̄ primus dactylothecam Romæ habuit.

¶His initijs cœpit auctoritas in tantum amorem elata ut Polycrati Seuero Samio insularũ ac littorũ Tyranno, fœlicitatis suæ quam nimiũ fatebatũ esse ipse, satis piamẽti in unius gẽmæ uoluntario dãno uideretũ, si cum fortunæ uolubilitate paria faceret. Pla neq; ab inuidia eius abunde se redimi putaret, si hoc unum doluisset. Assiduo ergo gaudio lassus, prouectus nauigio in altum, annulum mersit. At illum piscis eximia magnitudine reginatus escæ uice raptũ, ut faceret ostentum, in culinam domini rursus fortunæ insidiantis manu reddidit. Sardonicem eam gemmam fuisse constat, ostenduntq; Romę (si credimus) in Cõcordię delubro cornu aureo Augustæ dono inclusam, & nouissimum prope locum tot prælatis optinentem. Post hũc annulum regia fama est gẽmæ Pyrrhi illius qui aduersus Romanos bellum gessit. Namq; habuisse traditur Achaten, in qua nouem musæ & Apollo citharam tenens spectaretur, nõ

arte

arte, sed sponte naturæ ita discurrētibus maculis, ut musis quoq; singulis sua redderentur insignia. Nec deinde alia que traditur magnopere gemmarū claritas extat apud auctores, præterq̄ Ismeniam Choraulem multis fulgentibusq; uti solitum comitante fabula, uanitatē eius indicato in Cypro sex aureis denarijs smaragdo in qua fuerat sculpta Amymone iussisse enumerari Et cū duo relati essent, īminuto præcio, male me Hercules curatum dixisse, Multū enim detractum erat gemmæ dignitati. Hic uidet instituisse, ut omnes musicę artis hac quoq; ostentatione censerentur, ueluti Dionysiodorus æqualis eius & æmul9, ut sibi quoq; par uideretur. Tertius qui eodem tempore fuit inter musicos Nicomachus multas gēmas habuisse traditur, sed nulla peritia electas, sed sorde quadam His exemplis initio uoluminis oblatis aduersus istos qui sibi hanc ostentationem arrogant, ut palam sit eos tibicinum gloria tumere. Hoc in Polycratis gemma, que demonstratur, illibata intactaq; ab Ismeniæ ætate post multos annos apparet scalpi etiam smaragdos solitos. Confirmat hanc eadem opinionem edictū Alexandri magni, q̄ uetuit in gēma

Ismenia

Dionysio

Nicoma.

se ab

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

se ab alio scalpi q̃ a Pyrgotele nõ dubie cla rissimo artis eius. Post eum Appollonides & Croniũ in gloria fuere. Quiq; diui Au gusti imaginem similem expressit, qua po= stea principes signant. Sylla dictator tradi= tione Iugurthę semper signauit. Est et apud auctores & inter Cattienē illum cuius pa trem Scipio Æmylianus ex prouocatione interfecerat, pugnæ eius effigie signasse uul gato Stillonis Præconini sale. Quidnam fuisse aucturum eum si Scipio a patre eius interemptus esset? Diuus Augustus inter initia sphinge signauit. Duas autem in ma tris annulis iam indiscretę similitudinis in uenerat. Altera per bella ciuilia, absente eo amici signauere epistolas & edicta Que ra tio temporum nomine eius reddi postula= bat, non infaceto lepore accipientium eni= gmata afferre eam sphingem. Quin etiam Mœcenatis rana per collationem pecunia= rum in magno terrore erat. Augustus po= stea ad deuitanda conuitia sphingis Alexã= dri magni imagine signauit. Gemmas plu res, quod peregrino appellant nomine da= ctylothecam, primus omnium habuit Ro mæ priuignus Syllæ Scarus. Diuq; nulla alia fuit, donec Pompeius magnus eã, que Mythridatis regis fuerat, inter dona in ca= pitolio

capitolio dicaret, ut. M. Varro, aliiq́ꝫ eiuſdẽ ætatis auctores confirmant, multum præ- latam Scauri. Hoc exemplo Cæſar dicta- tor ſex dactylothecas in æde Veneris geni tricis conſecrauit. Marcellus octauia geniꝰ in palatina Apollinis æde unã. Victoria ta men illa Pompeij primum ad margaritas gemmaſq́ꝫ mores inclinauit. Sicut. L. Sci- pionis & Cn. Manlij ad cælatum argentũ & ueſtes attalicas, & triclinia ærata. Sicut. L. Mummij ad corinthia & tabulas pictas.

¶De gemmis tranſlatis in triumpho
Pompeij, & natura cryſtalli &
medicinis, & luxuria circa
eã, & quando primũ
inuenta myrrhi
na, et luxu-
ria circa ea & natura myrrhino-
rum, quæ mentiti ſunt au-
ctores de ſuccino.

¶Id uti planiꝰ noſcat͂, uerba ex ipſis Põpeij triũphoꝝ actis ſubijciã. Ergo tertio triũph. quem de pyratis, Aſia, Ponto, gentibuſq́ꝫ & regibus in ſeptimo operis huius uolumi ne indicatis. M. Piſone. M. Meſſala conſſ. pridie calendas octobris, die natalis ſui egit

tranſtulit

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

trāstulit alueum cum tesseris, lusorium e gem
mis duabus latum, pedes tres, longum, pe
des quattuor. Et ne qs de ea re dubitet nul
la gemmarum magnitudine hodie prope
ad hanc amplitudinem accedente. In quo
fuit luna aurea, pondo. 30. Lectos triclinia
res tres. Vasa ex auro & gemmis abacorū
nouem Signa aurea tria. Mineruæ, Martis,
et Apollinis, coronas ex margaritis. 30 tres
Montem aureum quadratum cum ceruis
& leonibus & pomis omnis generis circū
data uite aurea. Musæum ex margaritis, in
cuius fastigio horologium erat. Imago Cn.
Pōpeij e margaritis illa regio honore gra
ta. illius probi oris uenerandiqꝫ per cūctas
gentes, illa inquam ex margaritis, seuerita
te uicta, & ueriore luxuria q̄ triumpho.
Quod profecto inter illos uiros durasset co
gnomen Magni, si prima uictoria sic trium
phasses de margaritis Magne, tam prodiga
re & fœminis reperta, quam habere gere
reqꝫ fas nō sit. Hinc sic fieri tuos uultus? sic
te præciosum uideri? Nonne illa similior
tui est imago, quam Pyrenei iugis īposuis
sti? Graue profecto, fœdumqꝫ probrū erat,
ni uerius sit eū deorꝫ ostentū credi oportere.
Clareqꝫ intelligi posset, iā tum illud caput
orientis

orientis opibus sine reliquo corpore osten tatum. Cætera triumphi eiusdem q̃ uerissi- me subijciam Reipu. datum mille talentũ. Legatis & quæstoribus, qui oras maris de fendissent sestertia bina millia. Cõmilitibus singulis quinquaginta. Tolerabiliorem tamen fecit causam Caij principis, qui sup omnia muliebria soculos induebat e mar- garitis. Et Neronis prĩcipis qui sceptra per sonis histrionum, & cubicula uiatoria, uni- onibus consternebat. Quinimmo etiam ius uidemur perdidisse corripiendi gẽmata potoria, & uarie supellectilis genera annu los transeuntes. Quæ enim non luxuria innocentior existimari possit? Eadem uicto ria primum in urbem murrhina inuexit. Primusq; Pompeius sex pocula ex eo triũ pho capitolino Ioui dicauit. Quæ proti- nus ad hominum usum transiere, abacis e- tiam, escarijsque uasis inde expetitis. Ex- crescitque in dies eius rei luxus. Murrhi- no 80. sestertijs empto capaci plane ad se- starios tres. Calice, potauit ex eo ante hos annos consularis ob amorem abraso eius margine, ut tamen iniuria illa precium au- geret. Neque est hodie murrhini alte- rius præstantior indicatura. Idem in re- liquis generis eius quantum uorauerit li-

cet æstimare

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

licet æstimare ex multitudine, que tãta fuit, ut auferente liberis eius Nerone Domitio theatrum peculiare trans tyberim ore is exposita occuparent. Quod a populo impleri canente se. Et dum poppeianis præludit, etiam Neroni satis erat, qui uidit tũc annumerari unius scyphi fracta membra, que in dolorem credo sęculi inuidiãq; fortunæ tanq̃ Alexandri magni corpus in cõditorio seruari, ut ostentarentur, placebat. T. Petronius consularis moriturus inuidia Neronis principis, ut mensam eius exhæredaret trullam murrhinã. 300, sestertijs emptam fregit. Sed Nero ut par erat principem uicit omnes. 400. sestertijs capedinem unã parando Memoranda res tanti imperatorem patremq; patriæ bibisse. Oriens murrhina mittit. Inueniuntur enim ibi in pluribus locis nec insignibus, maxime parthici regni. Pręcipue tamẽ in Carmania. Humorem putant sub terra calore densari. Amplitudine nusq̃ paruos excedunt abacos. Crassitudine rara quanta dictum est uasi potorio. Splendor ijs sine uiribus, nitorq; uerius q̃ splendor. Sed in præcio uarietas colorũ, subinde circumagentibus se maculis in purpuram candoremq;, & tertium ex utroque ignescẽte ueluti p̱ transitũ coloris purpura

rubeicẽte

rubeſcente, aut lacte candeſcente. Sunt qui maxime in ijs laudẽt extremitates, & quoſdam colorum repercuſſus, quales in cæleſti arcu ſpectantur. His maculę pingues placent. Tranſlucere quicq̃ aut pallere uitium eſt. Item ſales uerrucæq; non eminentes, ſed ut in corpore etiam plerumq; ſeſſiles. Aliqua & in odore commendatio eſt. Contraria huic cauſa cryſtallum facit, gelu uehementiore concreto. Nec aliubi certe reperitur, q̃ ubi maxime hybernæ niues rigent, glaciemq; eſſe certum eſt, unde & nomen gręci dedere. Oriens & hanc mittit. Sed indicę nulla pręfertur. Naſcitur & in Aſia, uiliſſima circa Alabandã & Hortoſiam finitimiſq; montibus, item in Cypro. Sed laudata in Europę alpium iugis. Iuba auctor eſt, & in quadã inſula rubri maris ante Arabiam ſita naſci que Neron uocetur. Et in ea que iuxta gẽmam Topazion ferat. Cubitalemq; efoſſam a Pythagorę Ptolomęi regis pręfecto. Cornelius Bocchus & in luſitania naſci per quam mirandi põderis immenſis iugis depręhenſis ad liberamẽtum aquę puteis. Mirũ & qđ Xenocrates tradit Epheſi⁹ aratro in alia et Cypro excitari. Non. n. inueniri in terreno, nec niſi inter cautes. creditum fuerat. Similius ueri eſt

quod idem Xenocrates tradit torrentib9 sæpe deportari. Sudines uero negat nisi ad meridiem spectātibus locis nasci Quod certum est, non enim reperitur in aquosis, quamquam in regione prægelida, uel si ad uada usq; glacientur amnes, Cęlesti humo re paruaq; niue id fieri necesse est. ideo calo ris impatiēs, nisi in frigido potu abdicatur Quare sexangulis nascatur lateribus, non facile ratio īueniri potest, eo magis q̄ neq; mucronibus eadem species est, & ita abso lutus est laterum leuor, ut nulla id arte pos sit æquari. Magnitudo amplissima adhuc uisa nobis erat, quam in capitolio Liuia

Liuia Au. augusta dicauerat, librarum circiter 50. idē Xenocrates auctor est, uas amphorale ui sum. Et aliqui ex India crystallum sextario rum quattuor Nos liquido affirmare pos sum9 in cautibus alpium nasci, adeo inuijs ut plerunq; fune pendentes eam extrahant Peritis signa & indicia nota sunt. Infestant plurimis uitijs, scabro, ferrugine, maculosa nube, occulta aliquando uomica, pręduro fragiliq; centro, & sale appellato. Est & ruf fa aliquibus rubigo. Alijs capillamentum rimæ simile. Hoc artifices litura occul tant. Quæ uero sine uitio sunt, puras es se malunt. Acenteta appellantes, nec spu

mei

spumei coloris lympidæq;. Postremo ue-
ro auctoritas in pondere est. Inuenio me-
dicos quæ sunt urenda corporum non ali-
ter utilius id fieri putare, q̄ crystallina pila
aduersis. apposita solis radijs. Alius hic fu-
ror. HS. centum. 50. millibus trullam unā
non ante multos annos mercata matrefa-
milias nec diuite. Item Nero amissarum re
rum, nuncio accepto, duos calices crystalli-
nos in suprema ira fregit illisos. Hec fuit
ratio sæculum suum punientis, ne quis ali-
us ex ijs biberet. Fragmenta sarciri nullo
modo queunt. Mireq; ad similitudinem
accessere uitrea, sed ꝓdigij modo, ut suum
præcium auxerint, crystalli non diminue-
rint. Proximum locum in delicijs, fœmina
rum tamen adhuc tantum succina optinēt
eademq; omnia hæc quæ gemmæ. Aucto
ritatem sane maiorem aliquibus de causis
crystallina & murrhina habent. Rigidi po
tus utraq;. In succinis causam ne deliciæ
quidem adhuc excogitauerunt. Occasio est
uanitas græcorum diligentię. Legētes mo
do æque perpetiantur me de ortu eorum,
cum hoc quoq; intersit uitæ scire posteros
quicquid illi prodidere mirandum. Phae
tontis fulmine icti sorores fletu mutatas in
arbores populos, lachrymis electrū oībus

 annis fūdere iu xta

iuxta Eridanum amnē, quem Padum uo-
camus. Et electrum appellatum, quoniam
ſol uocitatus ſit electros, plurimi poetæ di-
xere, primiq; ut arbitror. Eſchylus, Philoxe
nus, Nicander, Euripides, Satyrus. Quod
eſſe falſum Italiæ teſtimonio patet. Diligē-
tiores eorum electridas inſulas in mari A-
driatico eſſe dixerunt, ad quas dilaberetur
Padus. Qua appellatione nullas unq̄ ibi fu-
iſſe certum eſt. Nec uero ullas ibi appoſitas
eſſe in quas quicq̄ curſu padi deuehi poſſit
Nam ꝙ Eſchylus in Hyberia hoc eſt in Hi-
ſpania Eridanum eſſe dixit, eundemq; ap-
pellari Rhodanū. Euripides rurſus & A-
polloni9 in Adriatico littore cōfluere Rho
danum & Padum, faciliorem ueniam facit
ignorati ſuccini, in tanta orbis ignorantia.
Modeſtiores, ſed æque falſum prodidere in
extremis adriatici ſinus rupibus inuījs ar
bores ſtate, quę canis ortu hoc effunderent
gūmi. Theophraſtus in Liguria effodi dix
it. Phaetontem in Æthiopia ammonis ob
iſſe. Ob id delubrum ibi eſſe atq; oraculum
Electrumq; gigni. Philemon foſſile eſſe, &
in Scythia erui duobus locis. Cādidū atq;
cærei coloris quod uocaretur electrum. In
alio loco fuluum quod appellaretur ſual-
ternicum. Demoſtratus Lyncurion id uo-
cat,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

id uocat, et fieri ex urina lyncum bestiarum E maribus fuluum & igneum, e feminis lãguidius atq; candidum. Alij dixere langurium. & esse in Italia bestias langurias. Zenothenis langas uocat easdem, & circa Padum ijs uitam affirmat. Sudines arborem, que gignat in Liguria. In eadẽ sententia et Metrodorus fuit. Sotacus credidit in Britãnia arboribus effluere, quas electridas uocauit. Pytheas gutonibus germanię genti accolis ęstuarium mentonomon nomine oceano spatio stadiorum sex milium. Ab hoc diei nauigatione insulam abesse Abalũ Illo uere fluctibus aduehi, & esse cõcreti maris purgamentũ. Incolas pro ligno ad ignẽ uti eo, proximisq; Teutonis uendere. Huic & Timeus credidit, sed insulam Basiliam uocauit Philemon negauit flammam ab electro reddi. Nicias solis radiorum succũ intelligi uoluit. Hos circa occasum credit uehementiores in terram actos, pinguem sudorem in ea parte oceani relinquere, deinde ęstatibus in germanorum littora eijci.

Et in Ægypto nasci simili modo, & uocari sacal. Item in India, gratiusq; thure esse Indis. In Syria quoq; fœminas uerticillos inde facere, & uocare harpaga, quia folia & paleas, uestiumq; fimbrias rapiat.

Theophrastus oceano id exęstuãte ad pyr-
renei promontorium eijci, Quod et Xeno
crates credidit, qui de ijs nuperrime scripsit
Asa Rub. Viuit adhuc Asa Rubas, q tradidit iuxta
Atlanticũ mare esse lacum cęphisida, quē
Mauri uocēt electrum. Hunc sole excalfa-
ctum e limo dare electrum fluitans. Mne-
sias Africę locum sycionem appellatum, et
Crathin amnem in oceanum effluentem e
lacu, in quo aues quas meleagridas & pe-
nelopas uocat uiuere. Ibi nasci ratione ea-
dem qua supra dictum est de electride lacu.
Theomenes dicit, iuxta Syrtin magnã hor
tum hesperidum esse, ex quo in stagnum ca
dat. Colligi uero a uirginibus hesperidum
Ctesias indis flumen esse hypobarum, quo
uocabulo significetur omnia uasa ferre bo
na, fluere a septentrione in exortum ocea-
num iuxta montem siluestrem arboribus
electrum ferentibus. Arbores eas aphytaco
ras uocari, qua appellatiõe significetur prę
dulcis suauitas. Mithridates in germanię lit
toribus esse insulam, uocariq; eã Oserictã
cędri genere siluosam, inde defluere in pe-
tras. Xenocrates non succinum tantum in
Italia, uerum etiã Thieum uocari, a scythis
uero sacrium, qm̃ & ibi nascatur. Alios pu-
tare ĩ Numidia gigni. Sup oẽs est Sophocl.
tragicus

tragicus poeta, quod equidem miror tãta grauitate cothurni, & præterea uitæ fama alias principe loco genitus Athenis reb9 gestis exercitu ducto. Hic ultra Indiam fieri dixit e lachrymis meleagridum auium meleagridum deflentium. Quod & credidisse eum, uel sperasse alijs persuaderi posse quis nõ miretur? quamue pueritiam tam imperitam posse reperiri, que auium ploratus annuos credat, lachrymas ue tã grãdesq;, auesq; e græcia ubi Meleager perijt ploratum isse in Indos? Quid ergo? Non multa æque fabulosa produnt poetæ? Sed hoc ea in re que quottidie inuehatur, atq; abundet, & hoc mendacium coarguat serio quemquam dixisse, summa hominum contemptio est, & intoleranda mendaciorum impunitas.

De ortu, & medicinis, et generibus, & luxuria succinorũ, & lyncurio, & medicinæ.

¶ Certum est gigni in insulis septentrionalis oceani, & a germanis appellari glessũ itaq; & a nostris unã insularum ob id glessariam appellatam. Germanico Cęsare ibi classibus rem gerente austrauiam a barbaris dictam. Nascitur autem defluente medulla pinei generis arboribus, ut gum-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

ut gummi in cerasis,resina pineis erumpit humoris abundantia, densatur rigore,uel tepore aut mari,cum intumescens æstus rapuit ex insulis,certe in littora expellitur,ita uolubile ut pendere uideatur,atq; conside re in uado. Quod arboris succum esse etiã prisci nostri credidere,ob id succinum appellantes. Pineæ autem arboris esse indicio est pineus in attritu odor,& q accensum te dę modo ac nidore fragret. Affertur a germanis in Pannoniã, mox per prouinciã, Inde Veneti primũ quos græci enetos uocãt,rei famã fecere. Proximi Pãnonię id accipiẽtes circa mare Adriaticũ. Pado uero adnexa fabulæ uidetur causa,hodieq; transpadanarum agrestibus fœminis, monilium uice succina gestantibus maxime decoris gratia. Sed & medicinæ,quando tonsillis creditur resistere,& fautium uitijs uario genere aquarum iuxta illos infestante guttura ac uicinas carnes. Centum fere.M.passuũ abest a Carnunto littus Pãnoniæ, quo id germaniæ inuehitur pcognitum nuper Vidit enim eques romanus missus ad id comparandum a Iuliano curante gladiatorium munus Neronis principis. Qui hæc commertia & littora peragrauit, tanta copia inuecta, ut retia coercendis feris

ἑνετός

podiũ

podium protegentia ſuccinis nudarentur. Arma uero & libitina totuſq; unius diei apparatus eſſet e ſuccino. Maximum pondus is glebę attulit .13. librarum. Naſci & in India certum eſt. Archelaus qui regnauit in Cappadocia illinc cortice inhęrente tradit aduehi rude, poliriq; adipe ſuis lactētis, inde coctum, & liquidum primo deſtillare argumento ſunt quædam intus tranſlucentia, ut formicæ, aut culices, lacertæq; quas adhæſiſſe muſteo, non eſt dubium, & incluſas indureſcenti. Genera eius plura, Candida odoris præſtantiſſimi. Sed nec his, nec cæreis prętium. Fuluis maior auctoritas, Ex ijs etiamnum amplior tranſlucentibus, præterq̃ ſi nimio ardore flagrent, imaginemq; igneam ineſſe, non ignem placet. Summa laus falernis a uini colore dictis molli fulgore perſpicuis. Sunt & in qbus decocti mellis lenitas placeat. Verum hoc quoq; notum fieri oportet quocunq; modo tingui libeat, hędorum ſæuo & anchuſæ radice. Quipppe etiam conchylio inficiuntur. Cæterum attritu digitorum accepta ui caloris attrahunt in ſe paleas & folia arida, ut magnes lapis ferrum. Ramenta quoque ſuccini oleo addito flagrant dilucidius diutiuſq; q̃ lini medulla. Taxatio Archela.

In delitijs tãta, ut hominis quamuis parua effigies uiuorum hominum uigentiumq; precia superet, prorsus ut castigatio una nõ sit satis. In Corinthijs æs placet auro argentoq; mixtum, in cælatis ars & ingenia. Murrhinorum & crystallinorum diximus gratiam. Vniones ꝙ capite circumferũtur gemmę digitis. In omnibus deniq; alijs uitijs ostẽtatio, aut us9 placet. In succinis deliciarum tm̃ cõsciẽtia. Domiti9 Nero in cęteris uitæ suę protẽtis capillos quoq; cõiugis suę Poppeæ in hoc nomen adoptauerat, quodam etiam carmine succinos appellando. Et quoniam nullis uitijs desunt preciosa nomina, ex eo tertius hic quidem colos cœpit expeti a matronis. Vsus tamen succinorum inuenitur aliquis in medicina, sed non ob hoc fœminis placet. Infantibus alligari amuleti ratione prodest. Callistratus & cuicunq; ætati contra lymphationes ꝓdesse tradit Et urinæ difficultatibus potũ, alligatumq;. Hic & differentiam nouam attulit appellãdo chrysolectrum quasi coloris aurei, & matutino grauissimi aspectus Rapacissimum ignium, & si iuxta fuerint celerrime ardescens. Hoc collo alligatum, mederi febribus & morbis. Tritum cum melle ac rosaceo aurium uitijs. Et si cum

melle

melle attico conteratur, oculorum quoq; obſcuritatibus. Stomachi etiam uitijs uel per ſe farina eius ſumpta, uel cum maſtice ex aqua pota. Succina etiam gemmis quę ſunt tranſlucidę, adulterandi magnum habent locum, maxime Amethyſtis, cũ omni ut diximus colore tingãtur. De Lyncurio proxime dici cogit auctorum pertinacia. Quippe etiam ſi nõ electrum id eſſet Lyncurium tamen gemmam eſſe contendunt. Fieri autem ex urina quidem lyncis. Sed egeſtam terra protinus beſtia operiente eã, quoniam inuideat hominum uſui. Eſſe aũt qualem in igneis ſuccinis colorem, ſcalpiq; Nec folia tantum, aut ſtramenta ad ſe rapere, ſed æris etiam ac ferri laminas, quod Diocles quidem & Theophraſtꝰ credidit. Ego falſum id totum arbitror. Nec uiſam in æuo noſtro gemmam ullam ea appellatione Et quod de medicina ſimul proditur calculos ueſicæ eo poto elidi, & morbo regio occurri, ſi ex uino bibatur, aut ſi portetur. Et tamen nunc gemmarum confeſſa dicemus a laudatiſſimis orſi. Nec uero id ſolum agemus, ſed ad maiorem utilitatem uitæ obiter coarguetᷓ magoꝝ infanda uanitas, quãdo illi uꝭ plurima ꝓdidere de gẽmis

medicinæ

medicinæ ex ijs species blando prodigio transgressi.

¶De adamantis generibus, & medicinis, & margaritis.

¶Maximum in rebus humanis non solum inter gemmas pręcium habet adamas diu non nisi regibus, & ijs admodum paucis cognitus, unus modo in metallis repertus, per q̃ raro comes auri, nec nisi in auro nasci uidebatur. Veteres eum in Æthiopũ tantum metallis inueniri existimauere inter delubrum Mercurij, atq; insulam Meroen, dixeruntq; non ampliorem cucumeris semine aut colore dissimilem inueniri. Nũc genera eius sex noscũtur. Indici non in auro nascentis, sed quadam crystalli cognatione. Siquidem & colore translucido non differt. Et laterum sexangulo leuore turbinatus in mucronem, aut duabus cõtrarijs partibus, quo magis miremur, ut si duo turbines latissimis suis partibus iungantur magnitudine uero etiam auellani nuclei. Similis est huic quidem arabicus, minor tantum. Similiter & nascens cæteris pallor gentis & in auro non nisi excellentissimo natalis. Incudibus ij depręhenduntur

ita

ita respuentes ictum, ut ferrum utrinque dis-
sultet, incudesque etiã ipsæ dissiliant. Quippe
duritia inenarrabilis est, simulque ignium ui
ctrix natura, & nunq̃ incalescens. Vnde &
nomen indomita uis græca interpretatiõe
accepit. Vnum ex ijs uocant cenchron, qđ
ẽ milij magnitudine. Alterum Macedoni
cum in philippico auro repertum, et hic est
cucumi semine par. Post hos cyprius uoca
tur in Cypro repertus, uergens in æreum
colorem. Sed in medicina ut dicemus effi-
cacissimus. Post hũc est Siderites ferrei splẽ
doris, pondere ante cæteros, sed natura dis
similis. Nam & ictibus frangitur, & alio
adamante perforari potest. Quod & cy-
prio euenit. Breuiterque ut degeneres nomi-
nis tãtum auctoritatem habent Idque quod
totis uoluminibus his docere & mandare
conati sumus de discordia rerum concor-
diaque, quam antipathiam ac simpathiam
appellauere græci, non aliter clarius intelli
gi potest. Siquidem illa inuicta uis dua-
rum uiolentissimæ naturæ rerum ferri ig-
nisque cotemptrix hircino rumpitur sangui
ne, ac ne aliter q̃ recenti calidoque macerata,
& sic quoque multis ictibus, tunc etiam præ-
terq̃ eximias incudes malleosque ferreos
frangens. Cuius hoc ingenio inuentum?

Quoue

Quoue casu repertum. Aut que fuit conie-
ctura experiendi rem immensi secreti, & in
fœdissimo animalium omnium profecto
numeris talis inuẽtio hominis est. Nec que-
renda in ulla parte naturæ ratio, sed uolun-
tas. Et cum fœliciter rumpere contingit,
in tam paruas frãgitur crustas, ut cerni uix
possint. Expetuntur a scalptoribus, ferroq;
includuntur, nullam non duriciam ex faci-
li cauantes. Adamas dissidet cum magnete
lapide in tantum, ut iuxta positus ferrum
non patiatur abstrahi, aut si admotus ma-
gnes apprehenderit, rapiat, atq; auferat. A-
damas & uenena irrita facit, & lymphatio-
nes abigit, metusq; natos expellit a mente,
obid quidam Eunachitem uocauere. Me-
trodorus Scepsius, in eadem Germania in
Baltia insula nasci in qua & succinũ quod
equidem legerim, solus dicit, & pręfert ara-
bicis. Quod falsum esse quis dubitet? Pro-
ximum apud nos indicis arabicisq; marga
ritis præcium est, de quibus in nouo dixi-
mus uolumine inter res marinas

De smaragdi generibus, & gemmis
uiridibus & translucidis.

¶ Tertia auctoritas smaragdis perhibetũ
pluribus de causis, nullius coloris aspectus
iucundior est. Nam herbas quoq; ui-
rentes

uirētes frondesq; despectamus. Smaragdos uero tanto libentius, quoniam nihil omnino uiridius comparatum illis uiret. Praeterea soli gemmarū contuitu oculos implēt, nec saciant. Quin & ab intentione alia obscurata aspectu smaragdi recreatur acies. Scalpentibusq; gemmas, non alia gratior oculorum refectio est, ita uiridi lenitate lassitudinem mulcent. Praeterea longinquo amplificantur uisu, inficientes circa se repercussum, aera non sole mutati, non umbra, non lucernis, semperq; sensim radiantes, et uisum admittentes, ad crassitudinem sui facilitate translucida. Quod etiam in aquis non fit. Iidem plerunq; & concaui ut uisū colligāt. Quapropter decreto hominum ijs parcitur scalpi uetitis. Quanq̄ scythicorū ęgyptiorumq; tanta durities est, ut nequeāt uulnerari. Quorum uero corpus extēsum est, eadem qua specula ratione supini imagines rerum reddunt. Nero princeps gladiatorum pugnas spectabat smaragdo. Genera eorum duodecim nobilissimi scythici ab ea gente in qua reperiuntur, appellati Nullis maior austeritas, nec minus uitij. Et quantum smaragdi a gemmis distant, tantum scythici a caeteris smaragdis. Pro

xima

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Proximam laudem habent ſicut & ſedem bactriani, quos in cõmiſſuris ſaxorum col-ligere dicunt Eteſijs flantibus. Tunc enim tellure internitent, quia ijs uentis maxime arenæ mouentur. Sed hos minores multo ſcythicis eſſe tradũt. Tertiũ locum Ægyp-tij habẽt qui eruuntur circa Copton oppi dũ thebaidis in collibꝰ & cautibꝰ Reliqua gẽera ĩ metallis ęrarijs ĩueniunt. Quapropter principatũ ex ijs Ægyptij optinent, doſq; e orum & ut in colore liquido nec diluto, ue rum ex humido pinguiq; quaq; reſpiciatur imitante tranſlucidum mare, pariterq; trãſ lucet & nitet. hoc eſt colorem expellit, & a-ciem recipit. Ferunt & in ea inſula tumulo reguli Hermię iuxta Cetarias marmoreo leoni fuiſſe inditos oculos ex ſmaragdis ita radiantibus etiam in gurgitem, ut terri-ti inſtrumenta refugerent thinni, diu mirã-tibus nouitatem piſcatoribus, donec muta uere oculis gemmas. Sed & uitia demon ſtrari oportet reperta. Sunt quidem omniũ eadem. Quædam tamen nationum peculi aria, ſicut in homine. Ergo Cyprij uarie glauci, magiſque ac minus in eodem ſma-ragdo alijs partibus tenorem illũ ſc hyticę auſteritatis non ſemper cuſtodiunt. Ad hoc quibuſdam intercurrit umbra ſurduſq;

fit

ſurduſq; fit colos qui improbatur, etiam dilutior. Hincq; genera diſtinguuntur. Et ſunt aliqui obſcuri, quos uocant cęcos. Alij denſi nec e liquido tranſlucidl. Quidam uaria nubecula improbati. Aliud eſt hoc quam umbra, de qua diximus. Nubecula enim albicantis eſt uitium, cum uiridis non pertranſit aſpectum, ſed aut intus occurrit, aut excipit in fine uiſum candor Hęc coloris uitia., iſta corporis, capillamentum, ſal, plumbago. Ab ijs ęthiopici laudātur a copto dierum trium itinere, ut auctor eſt Iuba, acriter uirides, ſed nō facile puri aut cōcolores. Democritus in hoc genere poſuit hermineos & perſicos. Illos extumeſcentes pinguiter, perſicos uero non tranſlucidos, ſed iucundi tenoris. Viſum implere quem nō admittant. Feliū, pantherarumq; oculis ſimiles. Nanq; & illos radiare nec perſpici. Eoſdem in ſole hebetari, umbris refulgere & longius q̄ cæteros nitere. Omnium horum etiamnnm uitium q; fellis colorē, aut aeris habent. In ſole dilucidi quidem ac liquidi, ſed non uirides. Hæc uitia & atticis maxime ſentiuntur in argentarijs metallis repertis, in loco qui thoricos uocatur, ſemper minus pingues & e longinquo ſpecioſiores. Frequens & ijs plumbago, hoc eſt

F ut

ut in sole plumbei uideantur. Illudq; pecu-
liare, q quidam ex ijs senescũt, paulatim ui
riditate euanida, & sole læduntur. Post hos
medici plurimum uiriditatis habent, inter-
dum & e saphyro. Ii sunt fluctuosi, & rerũ
imagines complexi, ut uerbi gratia papa-
uerum, aut auium pinnarum, uel catulorũ,
aut similium. Qui nõ omnino uirides nas-
cuntur, uino & oleo meliores fiunt. Neq;
est aliorum magnitudo amplior. Carche-
donij nescio an in totum exoleuerint postq̃
metalla æris ibi defecerunt, & semper tamẽ
uilissimi fuere minimiq;. Iidem fragiles sed
colore incerti & uirentium in caudis pauo
num, columbarumq; collo plumis similes
ad inclinationem magis aut minus lucidi.
Venosi quidem, squammosiq;. Peculiare
erat in his uitium sarcion appellatum. Hoc
est quedam gẽmæ caro. Mox iuxta Car-
chedonem in qua legebatur, smaragdites
uocatus est. Iuba est auctor smaragdum
quem cholan uocant, in Arabia ędificiorũ
ornamentis includi. Et lapidem quem A-
labastritẽ Ægyptij uocant. Cõplures uero
e ꝓximo laconicos in Taygeto monte erui
medicis similes, & alios in Sicilia. Inseritur
smaragdis et que uocat̃ tanos, e Persis ue-
niẽs gẽma ingrate uiridis, atq; int⁹ sordida
Item

Item chalcosmaragdos e Cypro turbida ęreis uenis Theophrastus tradit, Ægyptiorum commentarijs reperiri, regi eorum a rege Babylonio missum smaragdum munere. 4. cubitorū longitudine, &, trium latitudine. Et fuisse apud eos in Iouis delubro obeliscum e quattuor smaragdis. 40. cubitorum longitudine. Latitudine uero in una parte quattuor, & in altera parte duo℞. Se autem scribente esse in Tyro Herculis templo stantem Pilam e smaragdo, nisi potius pseudosmaragdus sit. Nam & hoc genus reperiri, & in Cypro inuentum ex dimidia parte smaragdum, ex dimidia iaspidem, nondum humore in totum transfigurato. Appion cognominatus Plistonices paulo ante scriptum reliquit, esse etiamnū in labyrintho Ægypti colosseum, Serapin e smaragdo nouem cubitorum. Eandem multis naturam aut certe similem habere berylli uidentur, in India originem habentes, raro alibi reperti. Poliūtur omnes sex angula figura artificum ingenijs, quoniam hebescūt, ni color surd9 repcussu angulorū excitet. Aliter. n. politi nō habēt fulgorē eundē. Probatissimi sunt ex ijs q uiriditatē puri maris imitantur. Proximi qui uocantur chrysoberylli, & sunt paulo pallidiores

ſed in aureum colorem exeunte fulgore. Vicinum genus huic eſt pallidius, & a quibuſdam proprij generis exiſtimatur, uocaturq; chryſopraſus. Quarto loco numerantur hyacinthizōtes. Quinto quos heroides uocant. Poſt eos autem cærini. Ac deinde oleagini, hoc eſt colore olei. Poſtremi chryſtallis fere ſimiles. Hi capillamenta habent, ſordeſq;, alioquin euanidi, quę ſunt omnium uitia. Indi mire gaudent longitudine eorum, ſoloſq; gemmarum eſſe prædicant qui carere auro malint, & ob id pforatos elephantorum ſetis religant. Et alios cōuenit non oportere perforari, quorum ſit abſoluta bonitas umbilicis ſtatim ex auro capita comprehēdentibus. Ideoq; cylindros ex ijs facere malunt q̄ gemmas, quoniam eſt ſumma commendatio in longitudine. Quidam & anguloſos putant ſtatim naſci & perforatos, gratiores fieri medulla cādoris exempta, additoq; auro repercuſſa aut omnino caſtigata cauſa perſpicuitatis ad craſſitudinem. Vitia præter iam dicta eadē fere quę in ſmaragdis et pterygia. In noſtro orbe aliquando circa Pontum inueniri putantur. Indi & alias quidem gemmas cryſtallo inuento adulterare reppererunt, ſed præcipue beryllos minio.

De

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

De opali generibus, & uitijs, & experimentis, & uarijs gemmis.

¶ Plurimum ab ijs differunt opali, smaragdis tantum cedentes. India solum & horum est mater. Atq; ideo eis præciosissimã gloriam compositores gemmarum, & maxime inenarrabilem difficultatem dederũt Est enim in ijs carbunculi tenuior ignis. Est amethysti fulgens purpura Est smaragdi uirens mare, & cuncta pariter incredibili mixtura lucentia. Alij summo fulgoris augumento colores pigmentorum æquauere. Alij sulphuris ardentem flammam, aut etiam ignis oleo accensi. Magnitudo nucẽ auellanã æquat, insigni apud nos hystoria. Siquidem extat hodieq; huius generis gẽma, propter quam ab Antonio proscriptꝰ Nonius senator ẽ filius Strumæ Nonij eius, quem Catullus poeta in sella curuli uisum indigne tulit. Auusq; Seruilij Noniani quem consulem uidimus. Illeq; proscriptus fugiens hunc e fortunis suis omnibus annulum abstulit secum. Quem certum est sestertijs. 20. milllibus æstimatum. Sed mira Antonij feritas atque luxuria propter gemmam proscribentis. Nec minor Nonij contumacia proscriptionem suam a- Catullus

 mantis

ſuam amantis cum etiam ferę abroſas par
tes corporis relinquant beſtiæ,ꝑpter quas
ſe periclitari ſciant. Vitia opali,ſi color in
flore herbæ que uocatur heliotropium ex-
eat,aut cryſtallum,aut grandinem. Si ſal in
teruenit aut ſcabricia,aut cuncta oculis oc
curſantia, nulloſq; magis India ſimilitudi-
nę indiſcreta nitro adulterat. Experimen
tum in ſole tantum. Falſis enim contra ra
dios libratis digito a police, unus atq; idē
tranſlucet colos in ſe conſumptus. Veri ful
gor ſubinde uariat,& plus huc illucq; ſpar
git,& fulgor lucis in digitos funditur. Hāc
gēmam propter eximiam gratiam pleriq;
appellauere pęderota. Sunt & qui priuatū
eius genus faciūt, Sangenōq; ab Indis uo-
cari dicunt Traduntur naſci & in Ægypto
& in Arabia,& uiliſſimi in Ponto. Item in
Gallatia ac Thaſo & Cypro,quippę opali
gratiam habet. Sed mollius nitet,raro non
ſcaber. Summa coloris ex aere & purpura
conſtat. Viriditas ſmaragdi deeſt. Cōſtatq;
melior ille color, cuius fulgor uini colorę
fuſcatur,q̄ qui diluitur aqua. Hactenus de
principatu conuenit mulierum maxime
ſenatuſ,Cō. Minus certa ſūt de quibus &
uiri iudicant. Singulorum enim libido ſin
gulis pręcia facit, & præcipue regum.

Claudius

Claudius Cæſar ſmaragdos induebat & ſardonycas. Primus autem romanorũ ſar-donycæ uſus.prior Africanus, ut tradit De moſtratus. Et inde romanis hãc gemmam fuiſſe celeberrimam . Quamobrem proxi-mum ei dabimꝰ locum.Sardonyces olim ut ex nomine ipſo apparet intelligebantur candore in Sarda, hoc eſt uelut carnibus ungue hominis impoſito, & utroqꝫ tranſ-lucido. Taleſqꝫ eſſe indicas tradunt Iſmeni as.Demoſtratus, Zenothemis.Sotacus.Hi quidem duo, reliquas omnes quę traluce-ant cęcas appellantes,quæ nunc nomen ab ſtulere. Nullo ſardarum ueſtigio arabicę ſunt, cœperuntqꝫ pluribus hę gemmę colo ribus intelligi, radice nigra, aut cęruleũ imi tante, & unguem, creditum enim candido pingi. Nec ſine quadam ſpe purpurę cãdo re in minium tranſeunte. Has Indis non ha bitas in honore. Zenothemis ſcribit tantę alias magnitudinis, ut inde capulos facti-tarent. Etenim conſtat ibi torrentibus de tegi. Et placuiſſe in noſtro orbe initio quoniam ſolę prope gemmarum ſcalptę cęram non auferrent. Perſuaſimus de-inde & Indis, ut ipſi quoque ijs gauderent. Vtiturque perforatis utique uulgus tan-tum in collo. Et hoc eſt nunc indicarum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

argumentum. Arabicæ excellunt candore circuli prælucido, atq; non gracili, neq; in recessu gemmæ, aut in deiectu renitēte, sed in ipsis umbonibus nitente. Præterea substrato nigerrimi coloris. Et hoc in indicis cæreum, aut corneum, inuenitur, etiam circuli albi, quedam in ijs cælestis arcus anhelatio est. Superficies uero locustarū maris crustis rubentior. Iam melleæ aut fęculentæ (hoc enim nomen est uitio) improbantur, & si zona alba fundat se, non colligat. Simili modo si ex alio colore in se admittat aliquid enormiter. Nihil enim in sua se de alieno interpellari placet. Sunt & Armeniacę, ut cęterę improbandæ, sed pallida zona. Exponenda est et Onycis ipsius natura propter nominis societatem hoc in gemmam transilit. & a lapide ex Carmania.

Onix

Sudines dicit in gemma esse candorē unguis humani similitudine. Item chrysolithi colorem, & sardę, & iaspidis Zenothemis indicam onycem plures habere uarietates, igneam, nigram, corneam, cingentibus candidis uenis, ocul' modo interuenientibus, quarundam oculis obliquis uenis Sotacus & arabicam onycem tradit. Sed eam a cęteris distare q indica igniculos habeat albis cingētibus zonis, singulis pluribusue aliter

busue aliter

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

aliter q̃ in ſard onyce indica. Illic enim mo mentum eſſe, hic circulum. Arabicas ony-cas nigras inueniri candidis zonis Satyr⁹ carnoſas eſſe indicas, parte carbunculi, par te chryſolithi & amethyſti. Totumq; id ge nus abdicat. Veram autem onycem pluri-mas uariaſq; cum lacteis zonis habere ue-nas omnium in tranſitu colore inenarra-bili, et in unum redeunte concentum ſuaui tate grata. Nec ſardæ natura differenda eſt diuiduę ex eodem nomine. Quapropter omnium obiter gemmarum ardentiũ na tura indicanda.

De generibus carbunculorum. & ui tijs & experimentis, & gemmis ardentibus.

¶Principatum habent carbunculi a ſi-militudine ignium appellati, cum ipſi non ſentiant ignes, ob id a quibuſdam apyruſtę uocati. Horum genera, indici et garamãtici quos & carchedonios uocauere, propter opulentiam Carthaginis magnæ. Adijci-unt æthiopicos & alabandicos in Ortoſia caute naſcentes. Sed qui perficiantur A-labandes. Præterea in omni genere ma-ſculi appellantur acriores, at fœminæ lan-guidius refulgentes. In maſculis quoque obſeruant liquidioris, alios flammæ nigri-

 oris

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

nigrioris alios, et quosdam lucidius, ac ma
gis cæteris in sole flagrantes. Optimos ue-
ro amethistizontas; hoc est quorum extre-
mus igniculus in amethisti uiolam exeat.
Proximos illis quos uocant Syrtitas pin-
nato fulgore radiantes. Inueniri autē ubi-
cunq;, maxime solis repercussu. Satyrus in-
dicos non esse claros dicit, ac plerunq; sor
didos, ac semper fulgoris retorridi. Æthio-
picos pingues, lucemq; non emittentes, sed
conuoluto igne flagrare. Callistratus
fulgorem carbunculi debere candidum
esse posuit extremo uisu nubilantem, &
si ita attollatur, exardescentem, ob quod a ple-
risq; hunc carbunculum candidum uoca
ri. Qui languidius & liuidius ex indi
cis lucent Lithizontas appellari. Carche-
donios multo minores esse. Indicos etiam
minus sextarij unius mensura cauari. Ar-
chelaus carchedonios nigrioris aspectus es-
se, sed igne, uel sole, & inclinatione acrius,
q̄ cęteros excitari. Eosdem umbrante tecto
purpureos uideri. Sub cœlo flammeos.
Contra radios solis & scintillare. Cæras si-
gnantibus ijs liquescere, quanuis in opaco
Multi indicos carchedonis candidiores es-
se, & e diuerso inclinatione hebetari scripse
re. Etiamnum in carchedonijs maribus
stellas

Satyrus

ſtellas intus ardere. Fœminas uniuerſũ ful-
gorem fundere extra ſe. Alabandicos cæte
ris nigriores eſſe ſcabroſq́; . Naſcuntur &
ĩ Thracia coloris eiuſdem ignem minime
ſentiẽtes Theophraſtus auctor eſt & in Or-
chomeno archadiæ inueniri, & in Chio.
Illos nigriores, ex quibus & ſpecula fieri.
Eſſe & troezenios uarios interuenientibus
maculis albis. Item corynthios ex pallidio
re candidos Maſſilia quoq; importari. Boc
chus & Vlyxippone ſcripſit magno labo-
re ob argillam ſole aduſtis ſaltibus. Nec eſt
aliud difficilius, q̃ diſcernere hæc genera, tã
ta eſt in ijs occaſio artis, ſubditis per quæ
tranſlucere cogantur. Aiunt ab Æthio-
pibus hebetiores in aceto maceratos quat
tuordecim diebus niteſcere, totidem men-
ſibus durante fulgore. Adulterantur ui-
tro ſimillimæ. Sed cote depræhendun-
tur, ſicut aliæ gemmæ factitiæ. Mollior
enim materia, & fragilis, & centroſa ſcobe
depræhenduntur, & pondere, quod mi-
nus eſt uitreis, aliquando & puſtulis ar-
genti modo relucentibus. Eſt & Anthra-
citis appellata, in Theſprotia foſſilis, car-
bonibus ſimilis. Falſum arbitror, quod
& in Lyguria naſci trad derunt, niſi for-
te tunc naſcebantur. Eſſe in ijs & præ-
cincti

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

& præcincti candida uena traduntur, harumq; igneus color ut superiorum est. Peculiare quidem ꝙ iactatæ in ignem uelut intermotu extinguuntur. Contra aquis pfusæ exardescunt. Cognata est huic Sanda

Sandast.

stros, quam aliqui garamantiten uocāt, nascitut in India loco eiusdem nominis. Gignitur & in Arabia ad meridiem uersa. Commendatio summa ꝙ uelut in translucido stellantes, intus fulgent aureæ guttæ, semper in corpore, nunq̃ in cute. Accedit religio narrata a syderum cognatione ab inspectoribus, quoniam fere stellarum hyadum & numero, & dispositione stellantur. Ob hoc a Chaldæis in cerimonijs habitę, & hic mares austeritas distinguit, quodam uigore apposita tingens. Indicæ quidem etiam hebetare uisus dicuntur. Blandior fœminis flamma, alliciens magis q̃ accendens. Sunt qui præferant arabicas indicis. Fumidoq; chrysolito illas similes dicunt. Ismenias uero negat polliri sādastros ꝓpter teneritatē, & ob id magno errore sunt, qui sandareson uocant. Inter omnes cōstat, quātum numero stellarum accedat, tantum & precio accedere. Affert errorem aliquando similitudo nominis. Sandaser quod

Sandaser

Nicanor sādaserion uocauit, alij sandaserō

Qui

Quidam uero hanc ſandaſtron illam ſandareſon in India naſcentem, illam quoq; & loci nomen cuſtodientem. Mali colore aut olei uiridis, omnibus improbatam. Ex eodē genere ardentium Lichnites appellata a lucernarū accenſarum præcipua gratia. Naſcitur circa Orthoſiam totaq; Caria ac uicinis locis. Sed probatiſſima in indis. Quam quidam remiſſiorem carbūculum eſſe dixerunt. Secunda bonitate ſimilis eſt Ionis appellata a prȩlatis floribus. Et alias inuenio differentias. Vnam que purpura radiet. Alteram que cocco, a ſole excalfactas, aut digitorum attritu, paleas & chartarum fila ad ſe rapere. Hoc idem & Carchedonius facere dicitur, quamq̄ multo uilior prædictis. Naſcitur apud Naſamonas in montibus, ut incolæ putant, imbre diuino. Inuenitur ad repercuſſum lunæ, maximȩ plenæ. Carthaginem quondam deportabat. Archelaus & in Ægypto circa Thebas naſci tradidit, fragiles, uenoſas, moriēti carboni ſimiles. Potoria uaſa & ex hoc lapide, & ex lychnite factitata īuenio. Omnia autem hæc genera ſcalpturæ cōtumaciter reſiſtunt, partemq; cæræ in ſigno tenēt. E diuerſo ad hæc Sarda utiliſſima. que nomen cum ſardonyce cōmunicauit. Ipſa

Lichnites

gemma

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

gemma uulgaris, & primum ſardibus re-
perta Sed laudatiſſima circa Babyloniam
cum lapidicinæ quædam aperirentur, hæ-
rens in ſaxi corde. Hocq; modo metallum
apud Perſas defeciſſe traditur. Sed inueni-
untur compluribus aliis locis, ſicut in Epi-
phyra & Aſſo In India trium generum ru-
brum, & quod demium uocant a pingue-
dine, tertium quod argenteis bracteis ſub-
linitur. Indicæ prælucentes, craſſiores ſunt
arabicæ. Inueniuntur & circa leucada Epi-
ri, & circa Ægyptũ quę bractea aurea ſub-
linuntur. Et in his autem mares excitati-
us fulgent. Fœminæ pinguiores ſunt, &
craſſius nitent. Nec fuit alia gemma apud
antiquos uſu frequentior. Hac certe apud
Menandrum & Philemonem fabulæ ſup-
biunt. Nec ullę tranſlucenti tardius ſuffuſo
humore hebetantur, oleoq; magis q̃ alio
liquore. Damnantur ex iis melleæ & uali-
dius teſtaceæ.

¶ De generibus Topazii & callaide,
& de gemmis uiridibus non
tranſlucentibus.

¶ Egregia etiamnũ Topazio gloria eſt, ſuo
uirenti genere, & cum reperta eſt prælatæ
oĩbus. Id accidit in Arabię inſula, quę Chy
tis uocatur. In qua troglodytæ prædones,
cum

cum diutius fame & tēpestate pressi herbas radicesq; effoderent, eruerunt Topazion. Hec Archelai sententia est. Iuba Topazion insulam in rubro mari a continente stadijs 300. abesse tradit, nebulosam, & ideo quæsitam sæpe a nauigātibus, ex ea causa nomē accepisse. Topazin enim. Troglodytarum lingua significationem habere quærendi. Ex hac primum importatam Berenicæ reginæ, quæ fuit mater sequentis Ptolemæi a Philemone præfecto regis, ac mire placuisse & inde factam statuam Arsinoe Ptolemęi Philadelphi uxori quattuor cubitorum sacratam in delubro quod aureum cognominabatur. Recentissimi auctores & circa Thebaidis oppidū Alabastre nasci dicunt. Et duo eius genera faciunt, prasoidē atq; chrysopteron similem chrysoprasio, eius enim tota similitudo ad succum porri dirigitur. Est autem amplissima gemmarum. Eadem sola nobilium limam sentit.

Cæterę saxo & cote poliuntur. Hec & usu atteritur. Comitatur eam similitudine propior, q̃ auctoritate callais uiride pallens. Nascitur post auersa Indiæ apud incolas Caucasi montis, phicaros, ac asdaihas, amplitudine conspicua, sed fistulosa ac sordium plena. Sincærior mul-

to

multo præstantiorq; in Germania. Vtrobiq; autem in rupibus inuijs & gelidis, oculi figura extuberans, leuiterq; adhærens, nec ut annata petris, sed ut apposita. Quapropter scandere ad eam pigritia pedum, equestres populos tędet, simul & periculum terret. Ergo euntes e longinquo incessunt, & cum toto musco excutiūt. Hoc uectigal, hocq; gestamen diutius in ceruice & digitis gratissimam norunt. Is census, hec gloria a pueritia deiectorum numerum prædicantium. In quo uaria fortuna. Quidā ictu primo cœpere pręclaras. Multi in secūdo nullas. Et quidem callaides tali sectura formant, alias fragiles. Optimus color smaragdi, ut tamen apparet ex alieno est, q̄ placeant. Inclusæ decorantur auro. Aurumq; nullæ magis decent. Quę sunt earum pulchriores, oleo, unguento, et etiam mero colorem deperdunt. Viliores constantius repręsentant, neq; est mutabilior alia, aut mēdatior uitri. Sūt qui in Arabia inueniri eas dicunt in nidis auium, quas melancoryphos uocant. Viridantium & alia plura sunt genera. Vilioriq; est turbæ prasius. Cuius alterum genus sanguineis punctis abhorret. Tertium uirgulis tribus distinctum est candidum. Pręfertur his Chrysoprasius

Chrysoprasius porri succum & ipsa refe-
rente, sed & paulum declinans a Topazio
in aurum. Huic & amplitudo ea est, ut cym
bia etiam ex ea fiant. Cylindri quidem ce
lerrime, India has generat & Nilion, fulgo
ris si ante habeas breuis, & cum intueare
fallacis. Sudines uero dicit & in Syuero at Syueru
ticę flumine nasci. Est autem color fumi-
dę Topazij, aut aliquando melleę. Iuba in
Æthiopia gigni tradit, & in littoribus am
nis quem Nilium uocauimus, & inde no-
men trahere. Non translucet Molochites Molochi.
spissius uirens, a colore maluę nomine ac-
cepto. reddendis laudata signis, et infantiũ
custodia quadam innato contra pericula
ipsorum medicamine. Viret. & sępe trans-
lucet Iaspis etiam si uictus a multis anti-qui
atis tamen gloriam retinens. Plurimę fe
runt eam gentes Smaragdo similem indi
cę. Cyprij dicunt glaucum pinguemq;. Per
sę aeri similem ob id uocatur aerizusa talis
Et iaspis est cęrulea circa Thermodoōtem
amnem. In Phrygia purpurea. In Cappa
docia ex purpurea cęrulea, atq; non reful
gens Thracia indicę similem mittit Chalci
dia turbidam. Sed minus refert nationes q̄
bonitates distinguere. Optima ergo que
purpurę quicq̄ habet, secunda que rosę,

 tertia

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

tertia que smaragdi. Singul' aũt græci nomi na ex argumento dedere. Qu arta apud eos uocatur Boria cœlo autumnali matutino similis, & hec erit illa, que uocat Aerizusa. Similis est & sardæ, imitata & uiolas. Non minus multæ species reliquę, sed oẽs in uitio, cæruleæ aut crystallo similes, aut

Terebyn. myxis. Item terebynthizusa in proprio uti arbitror cognomine, uelut e multis eiusdẽ generis composita gemmis. Quamobrem præstantiores funda clauduntur, idest patentes nec præterq̃ margines auro amplectente. Vitium est, & breuis in ijs nitor, & longe splendens, & sal, & omnia quæ in cæteris. Et uitro adulterantur, quod manifestum fit, cum extra fulgorem spargunt, atq; nõ in se continẽt, nec in diuersa quę sphragidas uocant. Publico gemmarum dominio in ijs tantũ dato quoniã optime signẽt.

¶De Iaspidum generibus.

¶Totus uero oriens pro amuletis traditur gestare eam, que ex ijs smaragdo similis est, e petra per transuersum linea alba præcingitur, & Grammatias uocatur. Que pluribus polygrammos. Libet

Libet obiter uanitatem magicã hic quoq; coarguere, quoniam hanc cõcionantibus utilem esse prodiderunt. Est & Onychipũcta, quæ iasponyx uocatur, & nubem cõplexa, & niues imitata, que stellata rutilis punctis est, & sali megarico similis, & ueluti fumo infecta, que capnias uocatur Magnitudinem iaspidis .ii. unciarum uidimus formatamq; inde effigiem Neronis thoracatam. Reddetur & per se cyaneo gratia ac commodato. pauloante iaspidis nomine, colore cæruleo. Optima scythica, dein cypria, postremo ægyptia. Adulteratur maxime tinctura, idq; in gloriã regis ęgyptij adscribitur, qui primus eam tinxit. Diuiditur autem hec in mares fœminasq;. Inest aliquando & aureus puluis, non qualis in saphirinis. Saphirus enim & aureis punctis collucet. Ceruleæ & saphiri raroq; cũ purpura. Optimę apud Medos, nusq̃ tñ plucidę. Pręterea inutiles scalpturę, interueniẽtibus crystallinis cẽtris. Que ṽo sũt ex ijs cyanei coloris, mares existimant. Ali9 ex hoc ordo purpureis dabit, et ab his discedẽtib9 Principatũ amethysti indicæ tenẽt. Sed in Arabia ex ea quoq; parte, que finitima Syriæ petræa uocatur, & in Armenia minore, & in Ægypto, & in Galatia reperiuntur Saphirus

Sordidiſſimę autem atq; uiliſſimę in Thar
ſo & Cypro Cauſam nominis afferunt, ꝙ
uſq; ad uini colorem accedens, priusq̃ eũ
deguſtet, in uiolam deſinit. Fulgorq; quidē
in illa purpurę non ex toto igneus, ſed in
uini colorem deficiens. Perlucent autem
omnes uiolaceo colore, ſcalpturis faciles.
Indicę abſolutum purpurę colorem habēt
Ad hancq; tingentium officinę dirigũt uo
ta. Fundit autem eum aſpectu leniter blā
dum, neq; in oculos, ut carbunculi uibrāt.
Alterum earum genus deſcendit ad hya-
cinthos. Hunc colorem indi ſacon uocāt
talemq; gemmam Sacodion. Dilutior ue
Sacodion Sapinos. ro ex eodem ſapinos uocatur. Eadem &
Paranites. paranites in contermino gentis Arabię.
Quartũ genus colorem uini habet. Quin
tum ad uiciniam cryſtalli deſcendit, albicā
te purpurę deiectu. Hoc & minime proba-
tur, qn̄ præcellens debet eſſe in ſuſpectu,
uelut ex carbunculo refulgens, quidam in
purpura leuiter roſeus nitor. Tales aliqui
malunt pederotas uocari. Alij anterotas.
Multi Veneris gemmam, quod maxime
uidetur decere, & ſpecie & colore extremo
gemmę. Magorum uanitas reſiſtere ebri-
etati eas promittit, & inde appellatas. Et
pręterea ſi lunæ nomen ac ſolis ſcribatur
in ijs,

in ijs, atq; ita suspendantur collo e capillis, cynocephali, uel plumis hirundinis, resiste- re ueneficijs. Iam uero quoquomodo ades se reges adituris. Grandinē auertere quoq; ac similia prospere & locustas, precatione addita, quam demōstrant. Nā e smaragdis quoq; similia promisere. si aquilę scalperen tur, aut scarabei. Quę quidem scripsisse eos non sine contemptu et irrisu generis hu- mani arbitror. Multum ab ea distat hyacin thus, tamen e uicino descendens. Differen tia hec, q̄ ille emicans in amethysto fulgor uiolaceus, dilutus est in hyacintho. Primo quoq; aspectu gratus, euanescit anteq̄ saci et. adeoq; non implet oculos, ut pene non attingat, marcescens celerius nominis sui flore. Hyacinthos Æthiopia mittit, et chry solitos, aureo colore translucentes. Preferū tur ijs indicæ. Et si uariæ nō sint bactrianæ Deterrimę autem arabicę, quoniam turbi dæ sunt et uariæ, et fulgoris interpellati nu- bilo macularum, etiam quæ lympidis cōti- gere, ueluti scobe sua referte, Optime uero sūt, quæ in collatione aurum albicare qua- dam argenti facie cogunt. Funda includū tur perspicue. Cęteris subijcitur aurichalcū Tametsi iam expertes gemmarum usu ap- pellantur aliqui et chryselectri in colorem

electri declinantes, matutinus aspectus iu-cundior. Ponticas depræhendit leuitas. Quędam in ĳs duræ sunt ruffęq;, quædam molles & sordidæ. Bochus auctor est & in Hispania repertas, quo in loco crystallũ dicit ad libramentum aquæ puteis defos-sis inde erutam. Et chrysoliton. 12. pondo a se uisam. Fiunt & leucochrysæ, interueni-ente candida uena. Sunt in hoc genere cap-niæ. Sunt & uitreis similes, ueluti croco refulgentes. Vitreę uero ut uisu discerni nõ possint. Tactus autem depræhendit tepidi or in uitreis. In eodẽ genere sunt melichry-si, ueluti per aurum sincæro melle translu-cente, quas India mittit, q̃q̃ ad iniuriam fra giles. Eadem et Xystion parit plebeiam ibi gemmam. Cãdidarum dux ẽ pæderos, q̃q̃ potest quæri, an in colore numerari debe-at, totiens iactari ꝑ alienas pulchritudines nominis, adeo decoris prærogatiua in uo-cabulo facta est. Est & suum genus expecta tione tãta dignũ. Coeũt. enim in transluci-dã crystallũ, uiridis suo modo aer simulq; purpura, & quidã uini aureus nitor, sẽper extremus in uisu, sed purpura coronatus, madere singulis uidet̃ his & pariter oibus. Nec gẽmarꝝ ulla est liq̃dior, capiti iucũda, suauis et oculis. Laudatissima est in Indis, a-pud quos

Bochus

Pæderos,

quos Argenon uocatur. Proxima apud Ægyptios ubi Senites. Tertia i Arabia, uerum scrabra. Mollius radiat pontica & asiatica. Ipsæ uero molliores sunt, callatica, & tragica, & cypria. Vitia earum lãgor, aut alienis turbari coloribus, & quæ cæterarũ Proxima candicantium est Asteria principatum habens proprietate naturæ, q͏̄ inclusam lucem pupillæ modo quandam continet. ac transfundit cum inclinatione, uelut intus ambulantem ex alio atq; alio loco reddens, eademq; contraria soli regerẽs candicantes radios, unde & nomen accepit difficilis ad cælandum. Indicæ præfert̃ in Carmania nata. Similiter cãdida est q̃ uocat̃ Astrios crystallo ꝓpinquãs in India nascẽs, et in Pallenes littorib⁹, int⁹ a cẽtro cui stella lucet fulgore lunæ plenæ. Quidã causã noĩs reddũt, q͏̄ astris opposita fulgorẽ rapiat, ac regerat. Optimã in Carmania gigni, nullãq; minus obnoxiã uitio. Cęrauniã.n. uocari que sit deterior. Pessimã lucernarum lumini similẽ. Celebrãt & astroitẽ, mirasq; laudes ei⁹ in magicis. Zoroastrẽ cecinisse. Quidã diligentius de ea produnt. Astrobolon Sudines dicit oculis piscium similẽ esse, & radiare cãdido, ut solem. Est inter candidas, & que cæraunia uocatur,

Asteria

Astrios,

Astrobo.

 fulgorem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

fulgorem ſyderum rapiens. Ipſa cryſtallina. ſplendoris cærulei in Carmania naſcens.
Zenothe. Albam eſſe Zenothemis fatetur, ſed habere intus ſtellam concurſantem. Fieri & hebetes cæraunias, quas nitro & aceto per aliquot dies maceratas concipere ſtellam etiam, que poſt totidem menſes relangueſcat Sotacus & alia duo genera fecit cæraunię, nigras rubēteſq;. Ac ſiles eas eſſe ſecuribus Per illas quę nigræ ſunt & rotundæ, urbes expugnari & claſſes, eaſq; Betulos uocari. Quæ uero longe ſunt cæraunias. Faciunt & aliam raram admodum, & Parthorum magis queſitam, quantum non aliubi inueniatur, q̄ in loco fulmine icto. Proximum cæraunıæ nomen apud eos habet, que appellatur iris. Effoditur in quadam inſula rubri maris que diſtat a Beronice urbe. 60. millia paſſuum, cætera ſui parte cryſtallus. Itaq; quidam radicem cryſtalli eſſe dixerūt Vocatur ex argumento iris. Nam ſub tecto percuſſa ſole, ſpecies & colores arquus cæleſtis in proximos parietes eiaculatur, ſubinde mutans, magnaq; uarietate ammi rationem ſui augens. Sexangulam eſſe, ut cryſtallū cōſtat. Sed eſſe aliq̄s ſcabris lateribꝰ, et angulis inæqualibꝰ dicūt. In ſole aperto ꝓiectas, radios in ſe recandētes diſcutere

Aliquas uero

uero ante ſe proiecto nitore, adiacentia illu ſtrare. Colores uero non niſi ex opaco red dunt, nec ut ipſæ habeant, ſed ut repercuſſu parietem illidant, optimaq; que maximos arquus facit, ſimillimoſq; cæleſtibus. Eſt & alia iris cætera ſimilis, & prædura. Quam Horus crematam tuſamq; ad ichneumo- num morſus remedio eſſe. Naſci autem in Perſide tradit. Similis eſt aſpectu, ſed non eiuſdem effectus que uocatur Zeros alba nigraq; macula in tranſuerſum diſtinguẽte cryſtallum. Expoſitis per genera colorum principalium gemmis, reliquas litterarum ordinem explicabimus.

De quibuſdam gemmis per alphabeti ordinem.

¶ Achates in magna fuit auctori- tate, nunc in nulla. Reperta primum in Sicilia iuxta flumen eiuſdem nominis, po ſtea plurimis locis, excedens amplitudi- ne numeroſa, uarietatibus diuerſis mu- tantibus cognomina eius. Vocatur e- nim Phaſpachates. Cerachates, Sarda- chates, Hæmachates, Leucachates, Den- drachates, uelut arbuſcula inſignis. An-

Antachates cum uritur myrrham redolēs. Coraloachates guttis aureis saphiri modo distincta, qualis copiosissima in Creta sacra appellata. Putant eam contra araneorum & scorpionum ictus prodesse. Quod in siculis utiq; crediderim, quoniam primum eius prouinciæ afflatu scorpionum pestis extinguitur. Et in India inuentæ contra easdem pollent, & alijs magnis miraculis: reddunt enim species fluminum nemorum, et iumentorum, etiam ederas, & staticula, & equorum ornamenta. Medici coticulas inde faciunt. Spectasse etiam, podest oculis Sitimq; sedant in os additæ. Phrigiæ uiridia non habent. Thebis Ægyptijs repertæ carent rubentibus uenis, & albis. Et hæ quoq; contra serpentes ualidæ. Eademq; auctoritas & cyprijs est. Sunt etiam qui maxime probent uitream perspicuitatem in his. Reperiuntur & in Thracia circa Oetham. Et in Parnaso, & in Lesbo, ac Messenæ, similes limitum floribus & rhodo. Aliæ apud magos differentiæ. Leoninæ pelli similes potentiam habere cōtra scorpiones dicuntur. In Persis uero suffitu earum tempestates auerti, & præterea flumina sisti. Argumentum esse si in feruētes cortinas additæ refrigerent. Sed ut

prosint

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

prosint leoninis iubis alligandas. Nam hiænæ pelli similem abominantur, discordialem domibus. Eam uero que unius coloris sit inuictam athlætis esse. Argumentum eius quod in olla plena olei cocta cum pigmentis, & intra duas horas subferuefacta unum colorem ex omnibus faciat minij. Acopis nitro similis est, pumicosa, aureis guttis stellata. Cum hac oleum subferuefactum perūctis lassitudinem (si credimus) soluit. Alabastrites nascitur in Alabastro Ægypti, et in Syriç Damasco cādore intercincto uarijs coloribus. Que cremata cum fossili sale, ac trita, grauitates oris, & dentium extenuare dicitur. Alectorias uocant in uētriculis gallinaceorum inuentas crystallina spē, magnitudine fabæ. Quibus Milonem Crotoniensē usum in certaminibus inuictum fuisse, uideri uolunt. Androdamas argenti nitorem habet ut adamas, quadrata, & semper tessellis similis magnis, putantque nomen impositum ab eo, quod impetus hominum, & iracundias domet. Eadem sit an alia argyrodamas, autores non explicant. Antiphates nigra non trāslucet. Experimentū eius si coquatur in lacte, facit. n. hoc myrrhæ simile immissa.

Acopis

Alabastri

Androd.

Eāque

Eamq; contra effascinationes auxiliari ma
giuolunt. Arabica ebori simillima est, &
hoc uideretur, nisi abnueret duritia. Quãq;
putant contra dolores neruorum prodesse
Aromati habentibus. Aromatites & ipsa in Arabia
traditur gigni. Sed & in Ægypto circa Pi-
sas ubiq; lapidosa, & myrrhæ coloris & o-
Asbestos. doris, ob hoc reginis frequentata. Asbestos
in Arcadiæ montibus nascitur, coloris fer-
Aspilate. rei. Aspilatem. Democritus in Arabia gig-
ni, tradit ignei coloris. Eam oportere came
li fimo splenicis alligari. Inueniriq; in nido
arabicarum alitum. Et aliam eodem nomi
ne ibi in Leucopetra nasci argentei colo-
Atizoes. ris contra lymphatum habendam. Atizo-
em in India & Persidis Acidiæ monte na-
sci tradit, argenteo nitore fulgẽtem, magni
tudine trium digitorum ad lenticulæ figu-
ram, odoris iucundi, necessariam magis re
Augites. gem constituentibus. Augites multis non
alia uidetur esse q̃ que calais. Amphitane a-
lio nomine appellatur chrysocolla in Indię
parte, ubi formicæ eruunt aurum, in qua
inuenitur auro similis, quadrata figura,
affirmaturq; natura eius que magnetis, ni-
si q; augere quoq; aurum traditur. Aphro
ditiace ex cãdida ruffa est. Apistos septenis
dieb9 calorẽ tenet excalfacta igni, nigra ac
ponderosa

ponderosa distinguentibus eam uenis ru-
bentibus. Putant prodesse contra frigora.
Agyptillam Iacchus intelligit per album
sarda, nigraq; uena transeunte. Vulgus au-
tem in nigra radice cæruleam facit.

De gemmis per. B. & C. ordinem.

¶Balanitæ genera duo habent, subuiri-
des, & corinthij æris similitudine. Illa a Co-
pto. Hec ex troglodytica regione ueniunt
medias secante flammea uena. Batracchi-
tas mittit & coptos. Vnam ranæ similem
colore. Alteram ebori. Tertiam rubentis
e nigro. Baptes mollis, alioquin odore ex-
cellit. Beli oculus albicans pupillam pingit
nigram e medio aureo fulgore lucentem.
Hec propter suam speciem. sacratissimo
Assyriorum deo dicatur. Aliam aũt quam
Belum uocant in Arbelis nasci. Democri-
tus tradit nucis iuglandis magnitudine ui-
trea specie. Baroptenus, siue botrypes nigra
sanguineis & albis nodis alligata dicitur, Baropte.
ueluti portentosa. Botrytes alia nigra est, Botrytes
alia panpinea incipienti uuæ similis. Bo- Bostrych.
strychitem Zoroastres uocat crinibus mu-
lierum similiorem. Bucardia bubulo cordi
similis

ſimilis, Baby!one tantum naſcitur. Brontia capitibus teſtudinum ſimilis, & cum toni- truis cadit (ut putant) & fulmine tacta reſtin guit, ſi credimus, Boleniæ inueniuntur glæ-

Cherami

bę ſimilitudine. Cheramydes eadem eſſet, quam Oſtracitem uocant, niſi q̃ hanc cę- ruleę interdum bullę cingũt Calais ſaphiꝛ imitatur, candidior & littoroſo mari ſimi-

Capnites.

lis. Capnites quibuſdam uidetur ſuum ge nus habere, plurimis ſpiris fumida, ut ſuo loco diximus. Cappadocia & in Phrygia naſcitur ebori ſimilis. Calamites a calamo, feruntq; plures ſimul coniunctas inueniri. Catochites corſicę lapis eſt, cęteris maior mirabilis, ſi uera traduntur, impoſitam ma nũ ueluti gũmi retinẽs. Catopyrites e Cap padocia ꝑuenit. Cepites, ſiue Cepocapites cãdida eſt uenarũ nodis coeũtibus cãdore

Cynædia

imaginẽ regerẽs. Ceramites teſtę colorẽ ha bet. Cynędię inueniunť in cerebro piſcis e- iuſdẽ nois candidę & oblõgę. euẽtuq; mi- rãdę, ſi mõ eſt fides, prędagire eas habitũ ma ris nubilo colore aut tranqllitate. Cęrites cęrę ſiĩs eſt. Circos piris. Corſoides cani- ciei hois. Coralloachates corallo aureis gut tis diſtĩctę Corallis minio gigniťq; ĩ India et Syene. Craterites ĩter chryſolithũ & ele- ctrũ colorẽ habet predurę naturę. Crocal-

lis ceralũ

cerasum repñtat. Cissites cryptopetra nasci tur cãdida, & uidetur intus hr̃e partum, q sẽtiatur etiã strepitu. Chalcophonos nigra est sed illisa, æris tinnitũ reddit tragœdis ut suadent gestãda. Chelidonię duorꝫ sunt generũ. hirundinũ colore, & alia parte purpureæ nigris interpellantibus maculis. Chelonia oculus est indicę testudinis, uel portẽtosissima magorũ mẽdacijs, melle enim colluto ore impositam linguæ futurorum diuinationẽ pręstare promittũt, qntadecima luna, & silẽte tota die, decrescente uero añ solis ortũ. Cæteris diebus a prima in sextã horã. Sunt & Chelonitides testudinũ similes, ex qbus ad tẽpestates sedãdas multa uaticinant. Eã uero quę sit aureis guttis cũ scarabeo deiectã in aquã feruentẽ, tẽpestates tueri. Chlorites herbacei coloris est, quã dicũt magi eã inueniri in Scyllæ auis uẽtre cõgenitã ei, ferroq; includi iubẽt ad quędã prodigiosa moris sui. Choaspites a flumine dicta est uiridis, fulgoris aurei. Chrysolampis in Æthiopia nascitur, pallidi coloris die & noctu ignei. Chrysophis aurum uidet esse. Cepionides ęolide nunc ad Arneum pagum quondam oppidũ nascuntur, multis coloribus trãslucẽtes, alias uitrreę, alias crystallinę, al's iaspideę. Sed et sordidis tãtus

est

Cissites.

Chelonia

Chlorites

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

eſt nitor, ut imagines reddant ceu ſpecula.

De gemmis per. D.E.G. ordinem.

Diadoch. ¶ Daphniam Zoroaſtres & Orchaſtres morbis comitialibus demonſtrant. Diadochos beryllo ſimilis eſt. Diphris duplex cādida ac nigra, mas ac fœmina. gentile utriuſq; ſexus diſtinguente linea. Dionyſias nigra ac dura mixtis rubentibus maculis. Quę ex aqua trita, ſaporem uini facit, & ebrietati reſiſtere putatur. Draconites ſiue draconitias e cerebro fit draconum, ſed niſi uiuentibus abſciſſo, nunq̄ gemmaſcit, inuidiam animalis mori ſe ſentientis. Igitur mos eſt, ut dormientibus animalibus caput amputent. Sotacus, qui uiſam eam gemmam ſibi apud regem ſcripſit, bigis uehi quęrentes tradit, & uiſo dracone ſpargere ſomnifica medicamenta, atq; ita pręcidere. Eſſe autē cādore trāſlucido, nec poſtea poliri aut artē admittere. Encardia cognominat̄ & Cardiſce. Vna in qua nigra effigies cordis eminet. Altera eodē noie uiridi colore, cordis ſpeciē repn̄tat. Tertia nigrū cor oſtēdit, reliqua ſui parte cādida. Enorchis candida eſt, diuiſaq; fragmētis teſtium

Diphris

Draconi.

Encardia.

Enorchis

effigiem

effigiem repręsentat. Exhebenum Zoroastres speciosam & candidam tradit, qua aurifices aurum poliunt. Eristalis cum sit candida, ad inclinationes rubescere uidetur.
Erotylos eadem que mepicoros & hieronnemon a Democrito laudatur in argumẽtis diuinationum. Eumetis in Bactris nascitur, si lici similis, & capiti supposita uisa nocturna oraculi modo reddit Eumetren Beli gemmam sanctissimi deorum sibi Assyrij appellant, porracei coloris superstitionibus gratam. Eupetalos quattuor colores habet cęruleũ igneũ, minij, mali. Eureos nucleo oliuę similis est. Erat⁹ concharꝶ modo non adeo candida. Eurotias situ uidetur operire nigritiam. Eusebes ex eo lapide est, ex quo traditur Tyri in Herculis templo facta sedes, ex qua dij facile surgebant. Epimelas fit, cum in candida gemma superne nigricat colos. Galaxiam aliqui galactiten uocant, similem proxime dictis, sed intercurrentibus sanguineis aut candidis uenis. Galactites ex uno colore lactis est. Eandem dicunt Leucogageam & Leucographiam appellant, & Synephiten, lactis succo ac sapore notabilem. In educatione nutricibus lactis fœcunditatem, infantium quoq; alligata collo saliuam facere dicitur

Erotylos.

Eumetis.

Eupetal.

Eureos.

Galaxia

Galactites

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

In ore autem liquescere. Eandem memori-
am adimere dicunt. Mittit eam & Achelo-
us amnis. Sunt qui smaragdum albis ue-
nis circumligatum Galactiten uocent. Ga-
laicos argyrodamanti similis est, paulo sor
didior. Inueniuntur autem binæ uel ternæ
Gasidanem Medi mittunt, coloris olorini,
ueluti floribus sparsam. Nascitur & in Ar-
bellis. Hec quoq; gēma concipere dicitur
et intra se partum fateri concussa. Concipe
re autem trimestri spacio. Glosso petra lin-
guæ similis humanæ in terra non nascitur,
sed dificiente luna, cælo decidere, & lenoci-
nanti necessaria creditur. Quod ne creda-
mus promissi quoq; uanitas facit. Ventos
enim ea comprimi narrant. Gorgonia ni-
hil aliud est q̃ corallium, nominis causa, ꝙ
in duritiam lapidis mutatur, emollit mari-
na fulminibus, & typhoni resistere affirmāt
Genianē eadem uanitate inimicorum pœ-
nas efficere promittunt.

De gemmis. per. H. L. L. M. N. ordinem.

¶Heliotropium nascitur in æthiopia, Afri-
ca, Cypro, porracei coloris, sanguineis ue-
nis distincta, Causa nōis, qm̄ deiecta in uas
aquę fulgorē solis accedentē ꝑcussu sāgui-
neo mutat,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

mutat, maxime æthiopica, eadem extra aquam speculi modo solem accipit, deprae hendit̄q; defectus, subeuntem lunam ostendens. Magorum impudentiæ uel manifestissimum hoc quoq; exemplum est, quoniam ammixta herba heliotropio, quibusdā quoq; additis præcationibus gerentem cōspici negent. Hephestites quoq; speculi naturam habet in reddendis imaginibus, q̄q̄ rutila experimentum est, si feruentem aquā addita statim refrigeret, aut si in solem addita, aridam materiam accendat. Nascitur in Coryco. Horminodes ex argumento uiriditatis in candida gemma uel nigra, & aliqñ pallida, ambiēte circulo aurei coloris appellatur. Hexeconthalithos in parua magnitudine multicolor, hoc sibi nomē adoptauit. Reperitur in troglodytica regione. Hieracites alternat tota, miluinis nigricās ueluti plumis. Hāmitis ouis piscium simil' est, & alia uelut nitro composita prædura alioquin. Hammonis cornu inter sacratissimas Æthiopiæ gemmas aureo colore arietini cornu effigiem reddens, promittitur prædiuina somnia repræsentare. Gormesion inter gratissimas aspicitur, ex igneo colore radians, auro portante secum in extremitatibus candidam lucem. Hyeniæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

ex oculis hyenæ, & ob id in uase inueniri dicuntur, & si credimus. linguæ hominis subditæ futura prædicere. Hæmatites in Æthiopia quidem principalis, sed & in Arabia & Africa inuenitur, sanguineo colore non omittenda promissis ad coarguēdas barbarorum insidias. Zacthalias babylonius in his libris, quos scripsit ad regem Mitridatem, humana gemmis attribuit fata, has nō contentus oculorum & iocinerum medicina decorasse. A rege etiam aliquid petituris dedit, & litibus iudicijsque interposuit. In prælijs etiam eas salutares pronuntiauit. Est & alia eiusdem generis, que uocatur henui ab Indis, xanthos appellata græcis e fuluo candicans. Idæi dactyli in Creta ferreo colore pollicem humanum exprimunt. Ictesias mali cute lurido sil̄is, ideo existimatur salubris cōtra regios morbos. Est & alia eodē noīe liquidior. Tertia folio uiridi sil̄is latior prioribus, pene sine pondere, uenis luridis. Quartum genus in eodem colore, nigris uenis descēdentibus. Iouis gemma cādida est, nō pōderosa, tenera. Indica gētiū suarum habet nomē, subruffo colore in atritu sudorē purpureum emanat Alia eodē noīe cādida, puluereo aspectu. Ion apud Indos uiolacea est, sed raro saturo colore lucet.

Lepidotes

Lepidotes squammas piscium uarijs colo ribus imitatur. Lesbias Lesbi patriæ nomen habens inuenitur & in India. Leucophthalmos rutila alias oculi speciem candidam nigramq; continet. Leucopetalos candorem niuis ex auro distinguit. Libanochos thuris similitudinem ostendit, sed ad succum mellis. Limoniates eadem uidetur que smaragdus. De Lipare hoc tantum traditur, suffita ea omnes bestias euocari. Lysimachus rhodio marmori similis est, aureis uenis, politur ex marmore, amplitudine in angustias coeunte, ut inutilia exterantur. Leucochrysos fit chrysolito inter albicante. Memnonia qualis sit non tradit. Medea nigra est a Medea illa fabulosa inuẽta, habet uenas aurei coloris, sudorem reddit croci, saporem autem uini. Meconites papauera exprimit. Mitrax a Persis accepta est & rubri maris montibus, multicolor, contra solem uarie refulgens. Meroctes porracea lacte sudat. Morion indica, que nigerrimo colore transflucet, uocatur Pramnion in qua miicetur & carbunculi colos. Alexandrinum, ubi sardę cyprium. Nascitur & in Tyro & in Galatia. Xenocrates & sub alpib⁹ nasci tradit Hę sũt gẽmę quę ad ęctypas scalpturas aptant. Myrites myrrhæ co-

Lesbias

Leucopht

Libanoc.

Mitrax

Morion

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

colorem habet faciemq; minimæ gemmæ, unguēti odorem attrita etiam nardi. Myrmetias nigra habet eminentias similes uerrucis. Myrsinites melleum colorem habet, myrrhæ odorem. Mesoleucos est mediam gemmam candida distinguente linea. Mesomelas nigra uena, quemlibet colorem secante per medium. Nasomonites est sāguinea nigris uenis. Nebrides Libero patri sacra nomen traxit a nebridum eius similitudine. Sunt & aliæ nigræ generis eiusdē. Nympharena urbis & gentis persicæ nomen habet, similis hippopotami dentibus.

De gemmis per. O. P. & reliquis litteris per ordinem.

¶ Olca barbari nominis e nigro fuluoq; ac uiridi & candido placet. Ombria quā aliqui notiā uocant sicut Ceraunia & Brōtia cadere cum imbribus & fulminibus dicitur, eundēq; effectum habere quē Brōtia narratur. Præterea in aras addita ea tradit libamenta non amburi. Orites globosa specie a quibusdam, & syderites uocatur, ignem non sentiens. Ostracias siue ostracites est testacea durior, altera Achate similis nisi q; achates politura pinguescit, duriori,

tanta

tanta inest uis, ut aliæ gẽmæ scalpantur fragmentis eius. Ostracidi ostrea nomen & similitudinem dedere. Ophicardelon barbari uocãt, nigrum colorem binis lineis albis includentibus. De obsidiano lapide diximus superiore libro. Inueniuntur & gemmæ eodem nomine, ac colore, non solum in Æthiopia Indiaq;, sed etiam in Samo ut aliqui putant, & in littoribus hispaniensis oceani. Panchros fere ex omnibus coloribus constat. Pangonis non longior digito, ne crystallus uideatur, numero plurium angulorum cauetur. Paneros qualis sit a Metrodoro non dicitur, sed carmen Timaridis reginæ in eadem dicatum Veneri nõ inelegans ponit, ex quo intelligitur, addictã ei fœcunditatem. Quidam hanc Pansebasion uocant. Ponticarum plura sunt genera Est stellata, nunc sanguineis, nunc atris guttis, que inter sacras habetur. Alia pro stellis eiusdem coloris lineas habet. Alia montium conualliumq; effigies. Philogynos quem et chrysiten uocant, ostreæ atticę assimilata, inuenitur in Ægypto. Phoenicites ex balani similitudine appellatur. Phycites algę. Perileucos filo ab ore gẽmę ad radicẽ usq; cãdido descẽdente. Pęãtides quas

quidam gemonidas uocant pręgnantes fi-eri, & parere dicuntur, medericq; parturientibus. Nam tales in Macedonia iuxta monumentum Tiresiæ inueniuntur, speciesq; est eis aquæ glaciatæ. Solis gemma candida est, & ad speciem syderis in orbem fulgentes spargit radios. Sagdā Chaldæi adhærescrtem nauibus habent, inuenitur prasini coloris. Samothracia insula eiusdē nominis gemmam dat nigram, ac sine ponde

Saurites re ligno similem. Sauriten in uentre uiridis lacerti harundine desecti tradunt inue-

Sarcites. niri. Sarcites bubulas carnes præsentat. Selenites ex candido transflucet, melleo fulgore, imaginem lunæ continens, redditq; eā in dies singulos crescentis minuentisq; nu-

Syderites. mero, nasciq; putatur in Arabia. Syderites ferro similis, & litigio illata discordias facit queq; nascitur in Æthiopia. Syderopœcilos ex ea fit uariantibus guttis. Spongites spongiæ nomen repræsentat. Synodontites e cerebro pisciū est, q synodōtes uocant. Syrtitę in littore syrtiū iāquidē Lucania inueniuntur, melleo colore, croco refulgētes. Intus autem stellas continent languidas Syringites stipulæ internodio similis, perpetua fistula cauatur. Trichius ex Africa niger est, sed tres succos reddit, a radice ni-

grum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

nigrum, medio ſanguineum, ſummo can-didum. Telirrhizos cinerei coloris, aut ruſ-ſi, candidis radicibus ſpectatur. Telicardi-os colore cordis Perſas apud quos gignit, magnopere delectat. Maculamq; appellãt. Thracia trium generum eſt, uiridis, aut pal-lidior, tertia ſanguineis guttis. Tephrites nouæ lunæ ſpeciem habet curuatæ in cor-nua, quamuis cinerei coloris. Thecolithos oleæ nucleo ſimilis uidetur, neq; eſt gẽmæ honos, ſed lingentium calculos frangit, pel-litq;. Veneris crines nigerrimi nitoris, con-tinent in ſe ſpeciem ruffi crinis. Veientana italica gemma eſt. Veiis reperta, nigrã ma-teriam diſtinguente limite albo. Zathenen in Medea naſci Democritus tradit, electri colore, & ſi quis terat in uino palmeo, & croco, cæræ modo lenteſcere, odore magnę ſuauitatis. Zmilaces in Euphrate naſcit, p-conneſo marmori ſimilis, medio colore glauco. Zoronyſios in Indo flumine naſci-tur. magorum gemma eſſe narratur, neq; aliud amplius de ea.

Telirrhi.

Telicard.

Tephrit.

Thecolit.

¶ De gẽmis quæ a mẽbris hominũ cogno minantur, & quæ ab animalibus, & de iis quæ a cæteris rebus.

¶ Eſt etiãnum alia diſtinctio, quã equidẽ fecerim ſubinde uariata expoſitõe. Siqdẽ a

membris corpor℞ habent nomina. Hepati
tes a iocinere Steatites singulorum aīalium
adipe numerosa. Adunephros. Theudacty-
lus hic & Asyris colitur. Triophthalmos
Ionice nascit̃, tres hominis simul oculos ex-
primens. Ab aialibus cognominant̃. Car-
cinias marini cancri colore. Echites uiperę.
Scorpites scorpionis, aut colore aut effigie
Scarites scari piscis. Triglites muli. Ægoph
thalmos caprino oculo. Item alia suillo. Et
a gruis collo geranites. Hieracites accipi-
tris. Ætites a colore aquilę candicāte cauda
Myrmecites innatam repentis formicæ ef-
figiem habet. Scarabeorum cantharias. Ly
cophthalmos quattuor est colorum, ex ru
tilo & sanguineo in medio nigrum candi-
do cingitur, ut luporum oculi, illis per om
nia similis Thaos pauoni est similis. Item
aspidi, quam uocari Timoloniam inuenio
Arenarum similitudo est in Hammocryso
uelut auro arenis mixto. Cenchrites milij
granis uelut sparsis. Dryites e truncis arbo
rum, hec & ligni modo ardet. Cissites
in candido collucet ederæ, folijs que to-
tam tenent. Narcissites uenis etiam ederæ
distinguitur. Cyamea nigra est, sed fra-
cta, ex se fabæ similitudinem parit. Py
renæ ab oliuæ nucleo dicta est, huic ali-
quando

aliquando inesse piscium spinæ uidentur. Chalazias grandinum, & colorem, & figuram habet adamantinæ duritiæ. Narrant etiam in ignem additæ, manere suũ frigus. Pyrites nigra quidem, sed attritu digitos adurit. Polyzonos nigra, multis zonis candicat. Astrapiæ in candido, aut cyaneo discurrunt, e medio fulminis radij. In phlegõtide intus ardere quedam uidetur flamma que non exeat. In Anthracitide scintillæ discurrere aliquãdo uidentur. Enhydros semper rotunditatis absolutæ, in candore est leuis, sed ad motum fluctuat, intus in ea ueluti in ouis liquor. Polytrix in uiridi capillatur, sed defluuia comarum facere dicitur. Sunt & a leonis pelle, & pantheræ nominatæ Leontios, Pardalios. Colos appellauit chrysolithum aureus. Chrysoprasum herbaceus. Melleus melichrota, quamuis plura eius genera sint. Melychloron est geminus parte flauus, parte melleus. Crocias a croco. Polia canitiem quandam Sparti inducit, eandem duriorem. Nigra spartopolia. Rhodites a rosa est. Melites mali coloris. Chalcites ęrei. Sicites fici. Ratio noĩum non est in Borsycite in nigro, ramosa candidis. aut sanguineis frondibus. Nec gemite uelut in petra candidis manibus inter se

complexis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

complexis. Ananchitide in necromantia dicunt euocari imagines deorum. Synochiti de umbras inferorum euocatas teneri. Dẽdritide alba] defossa sub arbore que cædatur, securis aciem non ebetari. Et sunt multo plures, magisq; monstrificæ, quibus barbari dedere nomina, confessi lapides esse. Nobis satis erit in his coarguisse dira mendacia.

¶ De gemmis nascentibus & factitiis, & figuris gẽmarum.

¶ Gemmæ nascuntur repente nouæ, ac sine nominib9, ut Lampasci in metallis auraris una inuenta, que propter pulchritudinem Alexandro regi missa fuit, ut auctor
Coclides est Theophrastus. Coclides quoq; nũc uulgatissimæ famę, fiũnt uerius q̃ nascuntur, in Arabia repertis ingentibus glebis. Melle excoqui tradunt, septenis dieb9 noctibusq; sine intermissione. Ita omni terreno uitioso q; puluere decusso purgatam glebam artificũ ingenio uarie distribui in uenas, ductusq; macularum q̃ maxime uendibili ratione sectantium. Quondamq; tantæ magnitudinis fecere, ut equis regum in oriente frontalia atq; pro phaleris pẽsilia facerẽt Et alias oẽs gẽmę mellis decoctu nitescunt,

precipue

pręcipue Corsici. In omni alio usu acrimo nia abhorrentis. Quę uarię sunt, & ad nouitatem accedere caliditate ingeniorum cõtingit, ut nomen usitatum non habeant. Physes appellant, uelut ipsius naturę admirationem in ijs uendicantes, cum finis nominum non sit que persequi non equidem cogito, innumera ex gręca uanitate cõficta Indicatis nobilibus gẽmis. immo etiam plebeis rariorum generum dictu dignas distinxisse satis erat. Illud modo meminisse conuenit increscentibus uarie maculis atque uerrucis linearum, quę interueniũt multiplici ductu. & colore mutata sępius nomina in eadem plerumque materia. Nunc coniter ad nominum gẽmarum obseruationem ptinentia dicemus, opiniones secuti auctorũ Cauæ aut extuberantes uiliores uidentur æqualibus. Figura oblonga maxime probatur, deinde que uocatur lenticula, postea clipeidos & rotũda. angulosis minima grã. Veras a falsis discernẽdi magna difficultas Quippe cũ iuentũ sit ex ueris gẽmis in alterius gẽeris falsas traducere. Sardonyces e ceraunijs glutinant gẽmis ita ut deprehẽdi ars nõ possit, aliũde nigro, aliũde cãdido, aliun de minio sũptis, oĩbus ĩ suo gẽere pbatissimis. Quinimo etiã extãt cõmẽtarij auctorum

quosnon

quos nō equidē demōstrarim, quibus mo-
dis ex crystallo tingantur smaragdi, alæq;
translucētes. Sardonyx e sarda. hæ cæteræ ex
aliis. Neq; est ulla fraus uitæ lucrosior.

De ratione probandarum gemmarum.

¶ Nos contra rationē deprehēdendi falsas demōstrabimus, quādo etiā luxuriā aduersus fradē muniri decet. Præter illa quæ in principalib9 quibusq; generibus priuatim diximus. Trāslucentes matutino ꝓbari censent, aut si necesse est in quartā horā, postea uetāt. Experimēta pluribus modis cōstant Primū pondere, si grauiores sentiunt, post hęc corpore. Fictitiis pustulę in ꝓfundo apparēt. Scabritia ī cute. In capillamēto fulgoris incōstantia, prius q̄ ad oculos perueniat desinēs nitor. Decussi fragmenti paulū, qd' in lamina ferrea terat, efficacissimū experimēto excusant māgones gēmarum. Recusant similiter & limæ ꝓbationem. Obsidianæ fragmēta ueras gēmas non scarificant. Fictitiæ scarificationis candicantiam fugiūt. Tantaq; differentia est, ut aliæ ferro scalpi non possint, aliæ non nisi retuso, uerum oēs adamāte. Plurimum aūt in his terebrarum

proficit

proficit feruor. Gẽmiferi amnes sũt Oaxis, Mater, Ganges. Terrarũ aũt omniũ maxime India. Et iam peractis oĩbus naturæ operibus discrimen quoddã rerꝝ ipsarũ facere cõueniat. Ergo in toto orbe, & in quacũq; cęli cõuexitas uergit, pulcherrima est omniũ rebus, meritoq; principatũ naturę optinẽs Italia rectrix, parẽsq; mundi altera, uiris, fœminis, ducibus, militib9, seruitijs, artiũ pręstãtia, ingeniorꝝ claritatibus. Iã situ, ac salubritate cęli, atq; tẽperie, accessu cũctarũ gentiũ facili, littoribus portuosis, benigno uentorꝝ afflatu. Etenim cõtingit recurrẽtis positio in partẽ utilissimã, & inter ort9 occasusq; mediã, aquarũ copia, nemorꝝ salubritate, montiũ articulis, ferorũ animaliũ innocentia, soli fertilitate, pabuli ubertate. Quicqd est q̊ carere uita nõ debeat, nusquã est pręstãtius, fruges, uinũ, olea, uellera, lina, uestes, iuuẽci. Ne equos quidẽ in trigarijs pręferri ullis uernaculis animaduerto. Metallis auri, argẽti, ęris, ferri, quãdiu libuit exercere, nullis cessit. Et ijs nunc in se grauida ꝓ omni dote, uarios succos, & frugum pomorũq; sapores fũdit. Ab ea exceptis Indię fabulosis, ꝓxime quidẽ duxerim Hispaniã quecunq; ambitur mari. Italia.

Argentorati per Henricum Sybold.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
6063/A